

1.1 Keele – ja kirjanduspädevus

Põhikooli lõpetaja:

- 1) väärtustab eesti keelt kui rahvuskultuuri kandjat ja oluliseks avaliku suhtluse vahendiks;
- 2) tajub keeleoskust õpioskuste alusena ning oma identiteedi olulise osana;
- 3) on omandanud põhiteadmised keelest ning õigekirjaoskuse;
- 4) on keeleteadlik, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, arvestades kultuuris väljakujunenud keelekasutustavasid;
- 5) kuulab, loeb ja kirjutab mõtestatult eri liiki tekste ning esitab teavet eri viisidel;
- 6) kasutab asjakohaselt eri suhtluskanaleid; suudab leida, kriitiliselt hinnata ning kasutada meedias ja internetis pakutavat teavet;
- 7) tunneb ja väärtustab nii rahvuskirjandust kui ka teiste rahvaste kirjandust, nii oma rahvuslikku pärimuskultuuri kui ka kodumaa kultuuritraditsioone ning kultuurilist mitmekesisust;
- 8) on lugenud eakohast väärtkirjandust, kujundanud kirjanduse kaudu oma kõlbalisi tõekspidamisi ning rikastanud mõtte- ja tundemaailma, arenenud isiksusena;
- 9) tajub kirjandusteost kui kunstiteost, mõistab teose sisu ning hindab selle kunstilisi väärtusi; 10) suudab kujundada ja väljendada oma isiklikku arvamust ning tunnustab ja arvestab teiste inimeste arvamust;
- 11) väärtustab ausust ja õiglust ning inimväärikat ja vastutustundelist käitumist;
- 12) oskab õppida, hangib teavet eri allikatest ning kasutab sõnaraamatuid ja käsiraamatuid.

1.2 Ainevaldkonna kirjeldus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele – ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvuslikku, riiklikku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti kui ka maailma kultuuriloos. Keele – ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele – ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

1.–4. klassini on eesti keel õppeaine, mille õppimine arendab kõiki keelelisi osaoskusi (kõnelemine, kuulamine, lugemine, kirjutamine, õigekeelsus) nii teabe- ja tarbetekstide kui ka kirjandustekstide lugemise, reflekteerimise ja kirjutamise toel. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eri õppeained, mida seob tekstikeskne käsitlusviis ning keeleliste osaoskuste arendamine. Kirjandusõpetus taotleb küll eeskätt õpilaste kirjandushuvi ja lugejavõimete kujunemist ning kõlbelis-emotsionaalset arengut kirjandusteoste lugemise ja mõtestamise toel, kuid kirjandustundides vaadeldakse ka ilukirjanduskeele eripära ning arendatakse õpilaste suulist ja kirjalikku väljendusoskust.

Ainevaldkonna õppeainete lõimimise põhialus on avar käsitlus tekstidest, hõlmates nii suulisi kui ka kirjalikke, tarbe- ja ilukirjandustekste, samuti pildilise, graafilise ning teiste tekstiliikide kombinatsioone. Ainevaldkonna õppeainete koostöös omandatakse teiste õppeainete õppimiseks vajalikke kuulamis-, kõnelemis-, lugemis- ja kirjutamisstrateegiaid, kujuneb soov ning oskus oma mõtteid väljendada.

1.3 Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Õpilaste väärtuspädevuse kujundamisel on ainevaldkonnal väga oluline koht, arvestades kirjanduse kui kunstiaine spetsiifikat. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilis emotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel. Ka keeleõpetus rõhutab vaimseid ja kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa. Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse. Keele- ja kirjandusõpetus arendavad olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist. Ainevaldkonna õppeained toetavad sotsiaalse pädevuse kujunemist, avardades õpilase maailmapilti ja ettekujutust inimsuhetest ning kujundades suhtluspädevust: suulise ja kirjaliku suhtluse oskusi, suhtluspartneri arvestamist ning sobiva käitumisviisi valikut, oma seisukohtade esitamise ja põhjendamise oskust. Enesemääratluspädevuse ja ettevõtlikkuspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes. Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

1.4 Lõiming ja läbivad teemad

Ainevaldkonna õppeained toetavad teiste valdkonnapädevuste saavutamist, sest keele - ja kirjandustundides arendavad õpilased oma suulist ja kirjalikku väljendusoskust ning suhtlusoskust, õpivad lugema ja mõistma eri liiki tekste, sh teabe- ja tarbetekste, arendavad kirjandustekste lugedes oma sõnavara ning avardavad maailmapilti; õpivad kirjutama eri tüüpi tekste (sh arvamust, referaati, juhendit), kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; õpivad koostama ning vormistama uurimistöid, kasutama allikaid ja viitama neile; harjuvad kasutama eri liiki sõnaraamatuid ning käsiraamatuid.

Võõrkeelte grammatilise süsteemi tundma õppimisel on toeks emakeeletundides omandatud keelemõisted, võõrsõnade õppimine soodustab võõrkeelte õppimist. Väliskirjanduse autorite ja teostega tutvumine tekitab huvi võõrkeelte õppimise vastu.

Eesti keele ja kirjanduse tundides arendatav lugemisoskus soodustab **matemaatika** õppetekstide ja tekstülesannete mõistmist. Arvsõnade õigekirja õppimine toetab korrektse matemaatilise kirjaoskuse omandamist, eeldades matemaatikatundide kirjalikes töodes.

Loodusainete õppe- ja teabetekstide mõistmine eeldab samuti head lugemisoskust ja tekstitööd. Õpilane peab õppima õigesti kirjutama kohanimesid ning loodusnähtuste ja loodusobjektide nimetusi.

Sotsiaallainete õpet toetab ainevaldkond mitmel moel. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, **ajaloosündmuste** ja arengu mõistmist ning **ühiskonnaelus** ja inimsuhtes orienteerumist. Kirjandustekste ja -teoseid valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Arutlusoskust ning info hankimise, tõlgendamise ja kasutamise oskusi on tarvis ning neid arendatakse nii ainevaldkonna kui ka sotsiaallainete õppes sisult erinevate tekstidega töötades.

Kirjandusteoste analüüs seostatuna illustatsioonide vaatlusega soodustab **kunsti** väljendusvahendite eripära mõistmist. Kirjandusteoste käsitlemise illustreerimine vastava ajastu muusikaga soodustab arusaamist **muusika** emotsionaalsest mõjust ning kunstilistest väljendusvahenditest. Kirjanduse ja muusikaõpetuse ühisosa on (rahva)laul ja luule, selle tekst ja esitamine, mis eeldab aineõpetajate koostööd.

Valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel on erineval määral silmas peetud kõiki õppekava läbivaid teemasid olenevalt kooliastmest, õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga.

- Väärtused ja kõlblus ning kultuuriline identiteet – käsitletakse läbivalt ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsides, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades.
- Elukestev õpe ja karjääri planeerimine – kooskõlas on kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, funktsionaalne lugemisoskus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstiloomine. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada. Õppetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.
- Keskkond ja jätkusuutlik areng ning Tervis ja ohutus –taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis.
- Teabekeskond – eri allikatest (sh internetist) teabe hankimine, selle kriitiline hindamine ja kasutamine nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamisel kui ka tekstiloomes.

1.5 Eesti keel teise keelena

Muu kodukeelega õpilased õpivad eesti keelt teise keelena eesmärgiga lõimuda Eesti ühiskonda ning tulla edukalt toime nii koolis kui ka igapäevaelus. Eesti keel on paljudele muu kodukeelega õpilastele esimene õpitav võõrkeel, mistõttu on õppeprotsessis oluline huvitavus ja jõukohasus, et kujuneks ja säiliks õpimotivatsioon. Õppetöös kasutatakse tänapäevaseid õppematerjale ning autentseid kuulamis- ja lugemistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja soodustavad eesti keele kasutamist. Keeletundides rakendatakse aktiivõppemeetodeid, mis toetavad erineva õpistiiliga õpilasi, võimaldavad keelt eesmärgipäraselt kasutada ning aitavad kujundada süsteemset arusaama keelest.

Õppeprotsessis arendatakse õpilaste õpioskusi, koostööoskust ja iseseisvat tegutsemist ning tutvustatakse tõhusaid keeleõppevõtteid. Kasutatakse keelekeskkonna võimalusi: õpilasi suunatakse jälgima eestikeelset meediat, suhtlema eesti keeles väljaspool kooli, osalema eestikeelsetel üritustel ning kohtuma eestikeelsete külalistega. Eesti keele õppimisel väärtustatakse ka teisi keeli ja kultuure, sealhulgas õpilaste päritolukultuuri.

Eesti keele kui teise keele õppes käsitletakse järgmisi teemavaldkondi: *mina ja teised; kodu ja lähiümbrus; Eesti ja maailm; igapäevaelu; õppimine ja töö*. Teemade juurde pöördutakse korduvalt, arvestades õpilaste keeleoskustaset, kogemusi, huve ja vajadusi. Keeletunnis toimub suhtlus eesti keeles; vajaduse korral kohandab õpetaja oma keelekasutust tasemele vastavaks ning annab toetavaid selgitusi.

Eesti keele kui teise keele õpetaja teeb koostööd teiste õppeainete õpetajatega, et toetada keeleliselt ainete omandamist ning aidata õpilastel näha seoseid eri õppeainete vahel. Õpetamisel lähtutakse ainevaldkonna üldpõhimõtetest.

2. Eesti keel emakeelena

2.1 I kooliaste

Õpilane:

- 1) mõistab rahvapärismust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab eesti keelt;
- 3) omandab eesti keele lugemistehnika;
- 4) loeb eesmärgistatult eri allikatest ja keskkondadest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste käsikirjaliselt ja arvutil eri keskkondades;
- 6) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 7) analüüsib individuaalsete võimete piires eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 8) tunneb eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust ning mõistab nende sisu;
- 9) kujundab lugemise kaudu esmaseid hoiakuid ja tõekspidamisi, väärtustab lugemist.

Hindamine

Eesti keele õppimisel I kooliastmes hinnatakse õpilase

- 1) suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
- 2) lugemist, s.o lugemistehnikat, kirjandus- ja muude tekstide tutvustamist, analüüsi ja mõistmist,
- 3) kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja tekstiloomet.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- 2) kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
- 3) kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
- 4) eristab helisid, hääli ja häälikuid;
- 5) omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- 6) sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
- 7) tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 8) loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- 9) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
- 10) jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- 11) kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- 12) kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- 13) vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;
- 14) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi;
- 15) kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- 16) rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.

1.klass

Ainevaldkond „Keel ja kirjandus”

Kooliaste: eesti keele ainekava põhikooli I kooliastmele

Õppeaine ajaline maht (tundide arv): 7 ainetundi nädalas, 245 tundi õppeaastas

Kasutatav õppekirjandus:

Ilus emakeel. Aabits. Jaanus Vaiksoo, Kadri Ilves, Sirje Toomla		
eAabits. Koolibri		
Ilus emakeel. 1. klassi eesti keele õpik. Jaanus Vaiksoo, Sirje Toomla		
Ilus emakeel. 1. klassi eesti keele töövihik. Heily Epro, Pille Kasuk, Sirje Toomla		
Ilus emakeel. Aabitsa töövihik. Eva Noormaa, Heily Epro-Volmer, Pille Kasuk, Sirje Toomla		
Ilus emakeel. 1. klassi lugemisülesanded. Ilotana Haalen, Marget Indov		
Jaagupe esimene koolisügis. Jaanus Vaiksoo		
eKeel 1. Koolibri		
Õigekirja töövihik. 1. klass. Tiiu Puik		
Kirjavihik. Sirje Toomla, Kadri Ilves		
Õppeaine sisu lühikirjeldus:		
Teema	Õppesisu	Õpitulemused

Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)	Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel. Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommentaari Häälde- ja intonatsiooniharjutused. Häälde harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühekahe tunnuse alusel rühmitamine. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; ahelijutustamine. Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades: jutustamine eri rollides. Pantomim-moistatused tuttavate juttude kohta. Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.	- eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi; - toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi; - kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldu lause, jutu sisu; - teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid; - väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; - jutustab suunavate küsimuste toel kuuldu, nähtu, loetu; - koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu, - esitab luuletust peast;
Lugemine	Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine. Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvli ja vihikust. Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine. Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas. Üsikutega tingimärkide (õppekirjanduse tingimärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine. Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstilükkide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus.	- tunneb häälik-tähest vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; - mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; - vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; - mõtleb jutule alguse või lõpu; - on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...);

	Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend. Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne). Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.	
Kirjutamine	Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähete kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähete õppimine. Suurte kirjatähete õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine. Tahvliile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvliilt, õpikust. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi). Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkumberjutustuse kirjutamine. Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võortähete vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. i ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes. Liitsõna vaatlus (moodustamine). Sõnade lõpu õigekiri, -d ja -vad (mitmus) ning -b (tegusõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine. Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus). Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga. Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).	• kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; • kirjutab tahvliilt ära; • täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga; • koostab näidise järgi kutse; • eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; • kirjutab omasõnade algusesse k, p, t; • kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid; • teab, et lause lõpeb punktiga; • teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; • kirjutab õigesti oma nime.

2. klass

Õppeaine ajaline maht (tundide arv): 7 tundi nädalas, 245 tundi õppeaastas

Kasutatav õppekirjandus:

E. Jundas, R- Kippak, K. Kumberg, S. Pöder. Ilus emakeel. 2. klassi eesti keele õpik. 1. ja 2. osa. Koolibri

E. Jundas, R- Kippak, K. Kumberg, S. Pöder. Ilus emakeel. 2. klassi eesti keele töövihik. 1. ja 2. osa. Koolibri

E. Jundas, R- Kippak, K. Kumberg, S. Pöder. Ilus emakeel. 2. klassi eesti keele õpiku ja töövihiku kuulamisülesanded. CD. Koolibri

E. Jundas, R- Kippak, K. Kumberg, S. Pöder. Ilus emakeel. 2. klassi eesti keele kontrolltööd. Koolibri

E. Jundas, R- Kippak, K. Kumberg, S. Pöder. Ilus emakeel. 2. klassi eesti keele õpetajaraamat. Koolibri

E. Jundas, R- Kippak, K. Kumberg, S. Pöder.. ekeel 2.1. Koolibri

T. Puik. Õigekirja töövihik. Koolibri

Õppeaine sisu lühikirjeldus:

Teema	Õppesisu	Õpitulemused
-------	----------	--------------

Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)	Kuulamine Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, põhirõhk suluta kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmine ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine). Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kõnelemine Hääldus- ja intonatsiooniharjutused sõnamängulistest harjutustest, kiirkõne, kajamäng. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjutude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade hääle jm imiteerimine. Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud. Nii enese kui ka teiste soorituste tunnustav kommenteerimine. Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine. Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule. Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri meeleoluga luuletuste (aastaajad, laste elu) mõtestatud peast esitamine.	- eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi; - kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; - koostab kuuldu põhjal lihtsast skeemi ja kaardi õpetaja abil; - kasutab kõnes terviklauseid; - teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; - väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; - annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu; - koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; - vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; - esitab luuletust peast.
Lugemine	Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes. Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.	- loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu; - mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; - vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele; - leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;

	Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvilt ja vihikust. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Tekstiliiikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna. Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend. Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.	- tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; - kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; - on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi;
Kirjutamine	Kirjatehnika Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine. Kirjalik tekstiloome Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine. Õigekeelsus Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses. Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.	- kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; - kirjutab tahvilt või õpikust ära; - täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; - koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate; - kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; - eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; - kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; - märgib kirjas õigesti täishäälikuid; - teab peast võõrtähtedega tähestikku; - alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; - kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimes; - kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?),

		• -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?); • kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (20–25 sõna lihtlausekena).
--	--	---

3.klass

Suuline keelekasutus

Õpitulemused

- 1) kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
- 2) väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid;
- 3) vaatleb sihipäraselt, kirjeldab eesmärgipäraselt nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi;
- 4) avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta;
- 5) annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi;
- 6) jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria, tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu;
- 7) leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtähendusega sõnu;
- 8) esitab luuletust peast;

Lugemine

Õpitulemused

- 1) loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;
- 2) loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga;
- 3) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel;
- 4) vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta;
- 5) eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu;
- 6) tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja;
- 7) on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust;
- 8) teab nimetada mõnda lastekirjanikku.

Kirjutamine

Õpitulemused

- 1) kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- 2) kirjutab tahvilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- 3) valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu;
- 4) märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas õigesti käänd- ja pöördõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;
- 5) teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses;
- 6) kirjutab suure algustähedega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed;
- 7) piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- 8) kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna);
- 9) koostab kutse, õnnitluse, teate, e-kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.
- 10) kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile

Õppeaine ajaline maht: 6 ainetundi nädalas, 210 tundi õppeaastas

Õppeaine sisu lühikirjeldus:

Teema	Alateema	Õppesisu, õppetegevus
-------	----------	-----------------------

Suuline keelekasutus	Kuulamine Kõnelemine Lugemine	Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel. Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnööride kuulamine, nende järgi toimimine. Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine. Õpetaja etteloetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine. Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele. Häädus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms. Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheandusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine. Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine. Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks. Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmikas (mõtestatud) esitamine. Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel. Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus). Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvliit ja vihikust. Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusemärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses. Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi. Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev
-----------------------------	---	--

- 4) tekstide õigekeelsust.

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

- 1) mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;
- 3) väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;
- 5) loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;
- 6) kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 7) analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste;
- 8) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära;
- 9) kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi;
- 10) väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.

4. klass

Eeldatavad õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

4.klassi õpilane:

- 1) kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud juhendite järgi;
- 2) jutustab kuulnud teksti ümber
- 3) esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;
- 4) väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi;
- 5) leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;
- 6) esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul, loeb teksti rollis;
- 7) annab juhiste alusel kaaslastele tagasisidet.

Teksti vastuvõtt

4.klassi õpilane:

- 1) Otsib teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust;
- 2) valdab lihtsamaid lugemistehnikaid, eesmärgistab lugemist;
- 3) kirjeldab tarbe- ja ilukirjandusteksti peamisi erinevusi;
- 4) vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi ja leiab tekstist vajalikku infot;
- 5) nimetab ilukirjanduse põhilike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid;
- 6) nimetab rahvaluule põhilike ja nende tunnuseid;
- 7) tutvustab loetud proosateose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi;
- 8) kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta;
- 9) esitab ilukirjandusteksti mõtestatult;
- 10) leiab vajaliku või huvipakkuva raamatu;
- 11) on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);
- 12) tutvustab loetud raamatut kaaslastele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda.

Tekstiloom

4.klassi õpilane:

- 1) Jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest;
- 2) jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;
- 3) kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga jutustava teksti;
- 4) kirjutab lühema tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;
- 5) tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid;
- 6) kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel;
- 7) tunneb protsesskirjutamise etappe, täiendab oma tööd tagasiside põhjal;
- 8) rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel.

Keeleteadlikkus

4.klassi õpilane:

- 1) Kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid;
- 2) järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid;
- 3) eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal;
- 4) selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal;

- 5) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- 6) eristab sõnu liigiti;
- 7) oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis;
- 8) oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses;
- 9) moodustab ja kirjavahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt.

Õppeaine ajaline maht (tundide arv): 5 tundi nädalas

Kasutatav õpikirjandus:

Kaja Sarapuu, Liisi Piits, Kristiina Orgla, Kati Lepp, Jaak Urmet, Lauri Vanamölder, Kärt Normann. Eesti keele õpik 4. klassile, I osa. Avita 2024

Kaja Sarapuu, Liisi Piits, Kristiina Orgla, Kati Lepp, Jaak Urmet, Lauri Vanamölder, Kärt Normann. Eesti keele õpik 4. klassile, II osa. Avita 2024

Kaja Sarapuu, Kati Lepp, Kristiina Orgla, Liisi Piits, Lauri Vanamölder, Kärt Normann, Inga Kirs. Eesti keele töövihik 4. klassile, I osa. Avita 2024

Kaja Sarapuu, Kati Lepp, Kristiina Orgla, Liisi Piits, Lauri Vanamölder, Kärt Normann, Inga Kirs. Eesti keele töövihik 4. klassile, II osa. Avita 2024

Kaja Sarapuu, Liisi Piits, Kristiina Orgla, Kati Lepp, Jaak Urmet, Lauri Vanamölder. Eesti keele õpik 4. klassile I osa. Avita 2011

Kaja Sarapuu, Liisi Piits, Kristiina Orgla, Kati Lepp, Jaak Urmet, Lauri Vanamölder. Eesti keele õpik 4. klassile II osa. Avita 2011

Kaja Sarapuu, Liisi Piits, Kristiina Orgla, Kati Lepp, Jaak Urmet, Lauri Vanamölder. Eesti keele töövihik I. Avita 2021

Kaja Sarapuu, Liisi Piits, Kristiina Orgla, Kati Lepp, Jaak Urmet, Lauri Vanamölder. Eesti keele töövihik II osa. Avita 2021
<https://www.opiq.ee/Kit/Details/71>

Kaja Sarapuu. Eesti keele kontrolltööd 4.klassile. Avita 2017

Õppeaine sisu lühikirjeldus:

Teema/kursus	Alateema	Õppesisu ja õppetegevus
Suuline ja kirjalik suhtlus	Kuulamisoskuse arendamine	Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Juhendi järgimine ja kuuldu põhjal tegutsemine.
	Ümberjutustus	Kuuldud teksti ümberjutustamine. Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine.
	Küsimuste moodustamine ja nendele vastamine	Kuuldu kohta täpsustavate küsimuste esitamine. Esitatud küsimuste mõistmine ja küsimustele vastamine.
	Vestluses osalemine; oma arvamuse avaldamine	Loetu ja kuuldu kohta arvamuse avaldamine ja seisukoha põhjendamine, näite toomine tekstist. Kaaslaste arvamuse küsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine eakohasel viisil. Mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine. Rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitus. Rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine. Kõnelemisel kaaslaste mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine.
	Rühmavestlus	Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.
	Esitus	Dialogi ja dramatiseeringu esitamine. Rollimäng.
Teksti vastuvõtt	Dialog, dramatiseering, rollimäng	Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel. Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine.
	Tagasiside andmine Sõnavara laiendamine	Lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine. Tarbeteksti ja ilukirjandusteksti eesmärgi ja lugemise eripära. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma

Tekstiloomed	Lugemistehnika arendamine	küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).
	Töö tarbe- ja ilukirjandustekstiga	Ilukirjandustekst, kujundlik keelekasutus. Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned. Jutustava teksti vastuvõtt. Süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, käivitav sündmus, lahendus. Sündmuste järjekorra edasi edasiandmine. Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega.
	Ilukirjandustekst, selle liigid	Loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine.
	Kirjandusteksti põhisündmuste meenutamine	Loetud teksti dramatiseering õpetaja juhiste toel.
	Teema ja tegelaste käitumise kohta hinnangu andmine, oma arvamuse põhjendamine	Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad). Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassi-kaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine.
	Skeemi, kava koostamine	Õpetaja võib kirjandusteoseid valides arvesse võtta konkreetse klassi õpilaste eelistusi, huvisid, võimekust ning kultuurilis-rahvuslikku eripära.
	Dramatiseering, rollimäng	Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistus, vanasõna, anekdoot).
	Luuletuse, proosateksti esitamine	Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine.
	Terviklikult käsitletavat teost	Lühemate tarbetekstide kirjutamine: seletus- ja veenmiskiri, e-kiri, teade. Kirja esitav osa ja taustaosa. Juhendavate tekstide kirjutamine: retsept, juhend või reeglistik. Kiri, ümbriku vormistamine.
	Rahvaluule põhiliigid ja tunnused	Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart), mustandite kirjutamine, tagasiside põhjal töö täiendamine, toimetamine, viimistlemine, avaldamine.
Keeleteadlikkus	Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine	Helilised ja helitud häälikud. Liidete -gi ja -ki õigekiri. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri, sulghäälik sõna keskel. Tähtede i ja j õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades.
	Lühemate tarbetekstide kirjutamine	Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, täiendi funktsioon liitsõnas. Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist).
	Protsesskirjutamine	Sõnaliigid ja nende funktsioon. Tegusõna. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis. Tegusõna pöörde, tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Käändsõna. Käändsõnad: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käändsõna arv, ainsus ja mitmus.
		Muutumatud sõnad: määrsõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad. Lause ja lauseliikmed. Alus, öeldis, sihtis, määrus ja nende ülesanne lauses kui tervikus. Lihtsamad lause laiendamise võimalused.

	Häälikuõpetus ja õigekiri	
	Sõnavaraõpetus	
	Vormiõpetus	
	Lauseõpetus	

5. klass

Eeldatavad õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

5. klassi õpilane:

- 1) Väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes;
- 2) oskab olukorrale vastava suhtluskanali valida;
- 3) tunneb vahetu suhtluse tavaid ja oskab neid rakendada;
- 4) lahendab probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 5) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, sh kriitilisi;
- 6) avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab väite ja järelduse.

Teksti vastuvõtt

5. klassi õpilane:

- 1) Analüüsib teksti väljenduslaadi lähtuvalt kasutusvaldkonnast ja suhtlusolukorrast;
- 2) nimetab teksti liiki, selle eesmärgi ja iseloomustab autori väljenduslaadi õpitud keeleteadmiste põhjal;
- 3) võrdleb tekste ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal;
- 4) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe, koostab lihtsama päringu;
- 5) hindab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa, verbaliseerib graafilise teabe;
- 6) tunneb konspekteerimise võtteid, teeb lugedes või kuulates märkmeid, koostab skeeme;
- 7) oskab sõnastada lugemise, vaatamise, kuulamise eesmärgi ja teeb eesmärgist lähtuva kokkuvõtte;
- 8) esitab teksti kohta kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, kontrollib teksti usaldusväärsust, eristab arvamust ja fakti.

Tekstiloom

5. klassi õpilane:

- 1) Teeb lühiettekande, oskab allikaid valida ja hinnata, koostab lihtsama viite;
- 2) kirjutab tekste protsessikeskselt, täiendab tagasiside põhjal tekste;
- 3) jutustab oma elamustest ja kogemustest, ehitab jutustuse tavakohaselt üles;
- 4) kirjeldab eset, olendit ja inimest, ehitab kirjelduse tavakohaselt üles;
- 5) arutleb suuliselt ja kirjalikult, ehitab arutleva teksti tavakohaselt üles ja kasutab arutlevale tekstile omaseid keelendeid;
- 6) vormistab tekstid korrektselt nii käsitsi kui arvutil;
- 7) põhjendab oma hinnangut tekstinäidetega.

Keeleteadlikkus

5. klassi õpilane:

- 1) Nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid;
- 2) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi;
- 3) kirjutab sagedamini esinevad võõrsõnad korrektselt;
- 4) kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid;
- 5) kasutab sobivat tegusõna ajavormi enda tekstis;
- 6) valib sobiva käändevormi lause kontekstist lähtuvalt;
- 7) moodustab omadussõnade võrdlusalasid ja kasutab neid enda tekstis korrektselt;
- 8) moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid ja lihtlauseid, sh koondlauseid;
- 9) kasutab enda tekstis korrektselt otsekõnet;
- 10) eristab nime ja nimetust, märgib enda tekstis nimed ja nimetused korrektselt;

11) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid ja omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

Õppeaine ajaline maht (tundide arv): 4 tundi nädalas

Kasutatav õpекirjandus:

Piits, Liisi, Sarapuu Kaja, Varul, Terje 2012, 2017. Eesti keele õpik 5. klassile. Avita.

Piits, Liisi, Sarapuu Kaja, Varul, Terje 2012, 2016, 2017. Eesti keele töövihik 5. klassile I osa. Avita.

Piits, Liisi, Sarapuu, Kaja, Varul, Terje 2012. Eesti keele töövihik 5. klassile II osa. Avita.

Opiq keskkond <https://www.opiq.ee>

Eesti õigekeelsussõnaraamatu (2018, ÕS) e-versioon www.eki.ee

Folkloor: www.folklore.ee

Lips, M, Mäekivi, Ü 2011. Loovus. Võtteid loovuse arendamiseks eesti keele ja kirjanduse tundides. Koolibri.

Pindmaa, M, Seire, M, Trummal, L 2009. Eesti keele harjutusi II kooliastmele. Avita.

Pindmaa, M, Seire, M, Trummal, L, Orgla, K 2009. Etteütusi II kooliastmele. Avita.

Sarapuu, K, Varul, T 2012. Eesti keele kontrolltööd 5. klassile. Avita.

Õppeaine sisu lühikirjeldus:

Teema/kursus	Alateema	Õppesisu ja õppetegevus
Suuline ja kirjalik suhtlus	Keelekasutus erinevates olu-kordades	Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulisel kõnes ja kirjalikus tekstis.
	Teabe ja abi otsimine	Teabe ja abi küsimine erinevates suhtluskanalites ja -olukordades. Sobiva formaadi ja kanali valimine. Vahetu vestlus, telefonivestlus, e-kiri. Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine. Kaasõpilase ja õpetaja või muu suulise teksti eesmärgistatud kuulamine. Suuline aramusavaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse avaldamine, väite esitamine ja selle põhjendamine. Kuuldu põhjal järelduse sõnastamine suuliselt või kirjalikult. Suuline aramusavaldus ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine.
	Kuulamisioskuse arendamine; oma arvamuse kujundamine, selle põhjendamine; järelduste tegemine	
	Teksti analüüsimine; tekstiliigid; keelekasutus ja stiil	Teksti analüüsimine. Teksti kasutusvaldkond, suhtlusolukorra kirjeldamine (ametlik, tööalane, õppimisega seotud, isiklik). Tekstiliigi ja eesmärgi nimetamine. Autori keelekasutuse ja stiili iseloomustamine ja põhjendamine ning näidete toomine tekstist. Tekstide võrdlemine ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal.
	Teabe- ja õppetekstid; nende liigid ja allikad	Teabe- ja õppetekstid, nende peamised liigid ja allikad. Ainealaste teabeallikate ja andmebaaside nimetamine, leidmine ning kasutamine: Eesti Keele Instituudi keeleallikad. Lihtsama päringu koostamine Estris.
	Multimodaalse teabe töötlus	Multimodaalse teabe töötlus. Pildiline ja tekstiline teave, lugemine teabe saamise eesmärgil (reegel, juhend, tabel, skeem, diagramm, plaan, kaart jm). Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafik, tabel) verbaliseerimine, lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Kuuldud teabe jälgimine, märkmete tegemine.
	Konspekterimine; märkmete tegemine	Konspekterimise võtted ja märkmete tegemine. Pliatsiga lugemine, teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekterimine.
Teksti vastuvõtt	Küsimuste koostamine	Kriitiliste küsimuste koostamine teksti kohta.
	Usaldusväarsuse kontrollimine	Usaldusväarsuse kontrollimine teiste allikate toel. Usaldusväarsuse kontrollimine tekstivälise ja tekstisisesest

		Algustäheõigekiri: kohad, ajaloosündmused, ametinimetused ja üldnimetused, perioodikaväljaanded, tooted. Nime ja pealkirja eristamine, teoste pealkirjad (heliteosed, filmid, raamatud, lavastused jne).
--	--	--

6.klass

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali;
- 2) esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse;
- 3) lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös;
- 4) põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti;
- 5) kasutab suhtluses sobivaid keelendeid sh korrektset kirja keelt õpitu piires nii suuliselt kui kirjalikus suhtluses.

Teksti vastuvõtt

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- 2) iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi;
- 3) loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutabelisi ning huvivaldkondade tekste;
- 4) võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte;
- 5) kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi;
- 6) tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe;
- 7) võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest.

Tekstiloom

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet;
- 2) tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhetappe;
- 3) jutustab, kirjeldab, võrdleb ning arutleb suuliselt ja kirjalikult;
- 4) esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;
- 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste;
- 6) vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis.

Keeleteadlikkus

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid;
- 2) eristab keelevariante, sh murdeid, sotsiolekte, toob näiteid nende kasutusest;

kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliikide tüüpjuhte ning põhilisi käänd- ja pöörd sõna vorme;

- 3) moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid
- 4) järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- 5) rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja- analüüsis;
- 6) kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.

Õppeaine ajaline maht (tundide arv): 3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas.

Kasutatav õppekirjandus:

Aher, Maire, Piits, Liisi & Varul, Terje. Eesti keel 6. klassile <https://www.opiq.ee/Kit/Details/78>

Aher, Maire, Prangel, Esta & Varul, Terje 2015. E-tund. Eesti keele elektrooniline õpetajaraamat 6. klassile. Avita.

Piits, Liisi & Varul, Terje 2013, 2016, 2017. Eesti keele õpik 6. klassile. Avita.

Piits, Liisi & Varul, Terje. Eesti keele töövihik 6. klassile I osa. Avita.

Piits, Liisi & Varul, Terje. Eesti keele töövihik 6. klassile II osa. Avita.

Õppeaine sisu lühikirjeldus:

Põhiteema	Alateema	Õppesisu ja õppetegevus
-----------	----------	-------------------------

Suuline ja kirjalik suhtlus	Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Seisukoha põhjendamine Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine.	Keelekasutus koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ning kirjalikus tekstis. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldu kohta arvamuse esitamine. Suuline aramusavaldis ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine. Küsimustele vastamine, esitus ja tutvustus. Väite põhjendamine. Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal ning kõnejärg. Kaaslase täiendamine ja parandamine. Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine. Klassivestlus, diskussioon. Virtuaalkeskonnas suhtlemise eesmärgid, võimalused, ohud, privaatsus ja avalikkus. E-kiri.
Teksti vastuvõtt	Trükised Visuaalselt esitatud info Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine Trükiajakirjandus Reklaam Tarbetekstide keel Kirjandustekstid Väärtused ja kõlblus. Enesehinnang Kodus ja koolis. Perekond	Raamat, ajaleht, ajakiri- nendes orienteerumine ning vajaliku teabe leidmine. Foto, joonise, graafiku põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Kuuldu põhjal konspekteerimine Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. Pressifoto, karikatuur, pildiallkiri. Sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam. Kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid. Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist ja hinnakirjast andmete kirjanek ning seoste esiletoomine. Tarbe- ja õppetekstide (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart, saatekava jne) mõtestatud lugemine. Kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, loomateemaline ilukirjanduslik ja aimejutt, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud. Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht ja aeg ning tegelased. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Luuletuse mõtestatud lugemine (meeleolu, laad). Ausus enese ja teiste vastu. Iseenda ning teiste vajadused ja huvid. Arusaamine heast ja halvast. Õiglus ja ebaõiglus. Kiiduväärne ja taunitav. Erinevus teistest. Minu hovid ja huvid. Minu tervis ja tulevik. Rikkuse ja vaesusega seotud probleemid. Kohustused ja vastutus. Üksiolek ja hirmud. Kodu turvalisus. Vägivald kodus. Armastus oma kodu ja koduste vastu. Suhted vanemate, kasuvanemate ning vanavanematega. Suhted õdede, vendade, teiste lähisugulastega. Poiste ja tüdrukute suhted. Sallivus teistsuguste inimeste suhtes. Abivajaja ja aitaja. Nohiklikkus ja tõrjutus. Piir oma ja võõra vahel. Piir lubatu ja lubamatu vahel.

	Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus. Rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale. Mängiv inimene Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng Kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Minu juured. Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon. Avastamisrõõm ja õpikogemused.	Matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades. Kultuuride mitmekesisus. Erinevate rahvaste uskumused ja tavad. Käitumine eri kultuuriruumides. Külalislahkus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse. Kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad. Ringmängud ja mängulust. Sõnamängud. Teatri võlumaailm. Leidlik probleemide lahendamine. Iluelamused. Loominguline koostöö. Mängult ja päriselt. Põhjendatud ja põhjendamata riskid. Minu osa looduse hoidmisel. Austav suhtumine elus- ja eluta loodusesse. Hädasolija aitamine. Lemmikloomad ning vastutus nende eest. Aastaaegade omanäolisus. Seos mineviku, oleviku ja tuleviku vahel. Traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse. Suhtumine keelde. Kodupaiga keel. Suhted teiste rahvustega Tänapäevased teabe otsimise ja edastamise võimalused. Internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas. Internet kui ohuallikas. Käitumine suhtlusportaalides. Film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad.
Tekstiloom	Hinnangu andmine Protsesskirjutamine Kirjandi ülesehitus Lisateabe otsimine Visuaalsed ja tekstilised infoallikad ning nende usaldusväärsus Lühiettekanne ja esitlus Kiri Kirjeldamine Jutustamine	Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine ja avaldamine, tagasiside saamine. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine. Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamad võtted. Eri allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega. Esitluse koostamine, ettekandmine internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika. Ümbriku vormistamine Sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi ja inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.

		Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ning nende kasutamine. Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine. Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ning järel. Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid. Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed. Ajaloosündmused. Ametinimetused ja üldnimetused. Perioodikaväljaanded. Teoste pealkirjad. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine.
--	--	--

2.3 III kooliaste

Kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane

- 1) väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;
- 2) väärtustab keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit.
- 3) on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrektselt suuliselt ning kirjalikult;
- 4) loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest;
- 5) kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrektselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;
- 6) analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;
- 7) mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni;
- 8) kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi;
- 9) väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades;
- 10) omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.

Õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpilane:

- 1) nimetab suulise ja kirjaliku kõne erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest;
- 2) esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;
- 3) teeb kuuldu ja loetu kohta nii suulise kui ka kirjaliku kokkuvõtte;
- 4) arutleb eakohastel teemadel, lahendab keelealaseid probleemülesandeid ja osaleb diskussioonides;
- 5) põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 6) märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevalikuid;
- 7) kasutab asjakohaseid suulise ja kirjaliku suhtlemise tavasid ja võimalusi.

Teksti vastuvõtt

Õpilane:

- 1) iseloomustab peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- 2) loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- 3) teab, et teksti väljenduslaad oleneb teksti kasutusvaldkonnast, liigist, eesmärgist, autorist ja suhtlusolukorrast;
- 4) teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;
- 5) hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
- 6) võtab kokku ja konspekteerib tekste, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel, osutab arusaamatule;
- 7) sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, avaldab arvamust, kommenteerib, tõlgendab ning seostab oma kogemuste ja mõtetega;
- 8) kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti vastuvõtmisel, analüüsimisel ja ning seoste loomisel.

Tekstiloom

Õpilane:

- 1) leiab tekstiloomeks vajalikku teavet eri allikatest ja keskkondadest, valib kriitiliselt teabeallikaid ning osundab neid sobivas vormis;
- 2) kirjutab ja valmistub esinemiseks etappide kaupa;
- 3) ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
- 4) esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne);
- 5) kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt eri liike tekste (teabetekstid, sh kindla eesmärgiga ülevaated, kokkuvõtted ja lühiuurimused; meediatekstid, sh uudis, intervjuu; arvamustekstid, sh kirjand, kommentaar, aramuslugu; avaliku suhtluse tekstid, sh avaldus, seletuskiri);
- 6) seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga, vahendab kuulnud ja loetud tekste sobiva pikkuse ja täpsusega, viidates allikale;
- 7) kirjutab suhtlussituatsiooni sobivaid tekste, arvestab teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;
- 8) kasutab kirjutamisel mitmeid keeleallikaid ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevelikuid.

Keeleteadlikkus

Õpilane:

- 1) väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, kujunemist ja rolli teiste keelte taustal, suhestab keeli teadlikult;
- 2) suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner;
- 3) järgib eesti õigekirja aluseid ja põhimõtteid, kasutab õigekirjakorrektorit;
- 4) kasutab eesti kirjakeelt avalikult esinedes ning õppides;
- 5) kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, lauseehituse peajooni;
- 6) tunneb peamisi lausetarindeid ja varieerib neid kirjutades korrektsel ja sobival viisil sh kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet;
- 7) kasutab ja mõistab tekstis erineva stiiliväärtusega sõnu ja väljendeid, tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid;
- 8) kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära;
- 9) kasutab teadlikult mitmesuguseid keeleallikaid, tunneb sõnaartikli ülesehitust, märke ja märgendeid, leiab teavet õigekirja, vormimoodustuse ja tähenduse kohta.

7. klass

Õppeaine ajaline maht (tundide arv): 3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Kasutatav õppekirjandus:

Prangel, Esta. Avita e-tund. Eesti keele elektrooniline õpetajaraamat 7. klassile.

Ratassep, Priit; Varul, Terje 2023. Eesti keele õpik 7. klassile. Sõnadest tekstini, I osa. Tallinn: Avita.

Ratassep, Priit; Varul, Terje 2023. Eesti keele õpik 7. klassile. Sõnadest tekstini, II osa. Tallinn: Avita.

Ratassep, Priit; Varul, Terje 2023. Eesti keele töövihik 7. klassile. Sõnadest tekstini, I osa. Tallinn: Avita.

Ratassep, Priit; Varul, Terje 2023. Eesti keele töövihik 7. klassile, II osa. Tallinn: Avita.

Bobõlski, Reet & Puksand, Helin 2012. Peegel 1. 7. klassi eesti keele õpik. Tallinn: Koolibri.

Bobõlski, Reet & Puksand, Helin 2012. Peegel 1. 7. klassi eesti keele töövihik. Tallinn: Koolibri.

Bobõlski, Reet & Puksand, Helin 2012. Peegel 1. 7. klassi eesti keele elektrooniline õpik ja töövihik - <https://www.opiq.ee/>

Õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

- tunneb suhtlusolukorra komponente, tüüpilisi suhtlusolukordi
- lahendab keelealaseid probleemülesandeid, osaledes eri suhtlussituatsioonides koolis;
- kirjeldab suulise ja kirjaliku kõne keelelisi erijooni;
- eristab kirjakeelt argikeelest, analüüsib näited;
- selgitab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelist eripära
- esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid;
- põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust diskussioonides ja rühmaaruteludes, on arvestav vestluspartner;

Teksti vastuvõtt

- iseloomustab peamisi žanre e tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;
- kirjeldab, võrdleb ja analüüsib tekstide kasutusvaldkonda, eesmärki ja suhtlusolukorda ning kasutab seejuures omandatud keele- ja tekstimõisteid;
- kirjeldab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja kirjalikku moodust;
- leiab tekstist ja lugemisülesandest lähtuva lugemisstrateegia, kohandab lugemisstrateegiat vajadusel lugemise ajal;
- selgitab arusaamatuks jäänut, esitab eri liiki küsimusi ja vastuväiteid, avaldab arvamust, vahendab teksti, võtab kokku, kommenteerib, tõlgendab ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega;

- analüüsib teksti tekstitüübi alusel; toob näiteid jutustava, kirjeldava, arutleva lause ja tunnuste kohta loetavas tekstis.

Tekstiloomed

- ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;
- arvestab kirjutamisel teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara;
- vormistab tekstitöötlusprogrammiga tekste, valdab toimetamisrežiimi;
- kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt tarbetekste (avaldus, tõend, seletuskiri);
- kirjutab koolivaldkonda sobivaid tekste (kindla eesmärgiga ülevaade, nõu küsimine);
- kasutab sihipäraselt ja korrektselt kirja eri vorme: e-kiri, paberkiri;
- kasutab kirjutamisel ÕSi ja Sõnaveebi ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevalikuid, mis sobivad enda teksti;
- kirjutab eri liiki kirjandit: jutustav ja arutlev kirjand;
- kirjutab eri liiki arvamustekste: kommentaar, repliik jne;
- kasutab tehisintellekti kirjutamise planeerimisel ja teksti toimetamisel.

Keeleteadlikkus

- kordab häälikute liike ja kaashäälikuühendi reeglit;
- silbitab ja määrab silpide liike;
- kasutab õigekeelsusallikaid vältel ja rõhu määramisel;
- kirjeldab vältesüsteemi kui eesti keele eripära;
- selgitab tegusõna vormistiku eripära ja kasutusvõimalusi, kasutab käändelisi ja pöördelisi vorme oma funktsionaalselt;
- selgitab käänetevahelisi seoseid;
- kasutab õigekeelsusallikaid vormimoodustusel eesmärgipäraselt;
- meenutab tekste kirjutades kokku- ja lahkukirjutamise reegleid;
- kasutab tekstisidususvõtteid ja kirjeldab sidendite funktsiooni vastuvõetavates ja enda tekstis.
- tunneb ja väärtustab keele mitmekülsust ja kujundlikkust.

Õppesisu

Teema	Alateema	Õppesisu
Suuline ja kirjalik suhtlus	Suhtlusolukord Diskussioon Suulise ja kirjaliku kõne erijooned	Suhtlusolukord, selle komponendid (valdkond, suhtleja rollid, suhtlusviis). Ametlik ja mitteametlik suhtlus. Tüüpilised suhtlusolukorrad koolis: loa küsimine, teate edastamine, abi palumine, abi pakkumine, nõu küsimine. Kooli kogukonnaga suhtlemine suhtlusolukorrast lähtuvalt, Suhtlusolukorra ja partneriga arvestamine. Osalemine diskussioonis, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Partneri mõtte ümbersõnastamine, oma arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Hinnangu väljendamine neutraalselt ja viisakalt. Suulise ja kirjaliku kõne erijooned. Kirjakeel ja argikeel.
Teksti vastuvõtt	Tekstiliigid	Žanr Pragmatilise ja esteetilise eesmärgiga tekstid. Peamised tekstiliigid (teabe-, tarbe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ja keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. Kuuldeline tekst. Visuaalne sõnum tekstis.
	Tarbetekstid	Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri, kuulutus, teade) eesmärk, tunnused ja ülesehitus.
	Meediatekstid	Meediatekstide põhiliigid ja tunnused. Arvamust vahendavate tekstide võrdlemine ja analüüs: arvamslugu ja arvustus. Peamised retoorilised võtted arvamustekstides, keelelised mõjutamisvõtted. Autori seisukoha

		leidmine ja ümbersõnastamine ning enda hinnangu sõnastamine. Uudise ülesehitus ja pealkiri. Meedia eesmärgid, meediakanalid. Fakt ja arvamus.
	Lugemisstrateegiad	Kriitiline lugemine. Teksti kohta küsimuste koostamine: äratundmine, meenutamine, mõistmine, näitlikustamine, võrdlemine, järdamine, hindav kontrollimine, uue terviku loomine.
	Multimodaalsus	Suhtlusmoodused: visuaalne, kirjalik, suuline, heliline, žestiline, kehaline. Multumodaalse teksti vaatamine ja lugemine. Eri mooduste märkamine, sõnumi kokkulugemine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Piltteksti ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine.
	Tekstitüübid	Kirjeldav, jutustav, arutlev tekst. Tekstide analüüs tekstitüübi tunnuse alusel. Jutustava teksti keelelised tunnused: dünaamilised verbid, lihtminevik, lausete sidumine ajalis-põhjuslike sõnade abil. Kirjeldava teksti tunnused; seisundiverbid, olemasolulaused, täpsustavad täiendid. Arutleva teksti tunnused; hinnangulisus, vastandatus, lausete sidumine põhjuslike, tingimuslike ja vastandavate sõnade abil. Argumendi ülesehituse osad.
Tekstiloom	Teksti ülesehitus	Teksti ülesehituse ja tavade arvestamine kirjutamisel: oma teksti eesmärgi sõnastamine, adressaadi valimine. Kirjutamise kavandamine ja žanri arvestamine enne kirjutamist. Eeskujutekstide analüüs.
	Tekstisidusus	Tekstisidususvõtted lause, lõigu ja tervikteksti tasandil. Lõikude järjestamine vastavalt teksti sõnumile ja eesmärgile, adressaadi valimine.
	Kirjalike tööde vormistamine	Kirjalike tööde vormistamine. Teksti arvutitöötluse põhimõtted. Paberi- ja e-kirja vormistamine, keelevahendite valik. Kirja ülesehitus; pöördumine, tausta kirjeldus, kirja eesmärgi sõnastamine, kirja lõpetus, viisakusvormelid. Jutustava, kirjeldava laadi kasutamine omakogemuslike tekstide loomisel. Mälestusloo kirjutamine.
	Omakogemuslikud tekstid	Arutleva teksti kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, põhjendamine. Probleemi sõnastamine, kirjeldamine, selgitamine. Argumendi ülesehitus.
	Arutlevad tekstid	
Keeleteadlikkus	Häälikuõpetus ja õigekiri	Helilised ja helitud häälikud. Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liidetega sõnades. Kaashäälikuühendi õigekiri ja erandid. Silp ja silbituum. Lühikesed ja pikad silbid. Silbitamine. Sõna rõhk ja väide. Astmevaheldus kui eesti keele eripära: vältevaheldus ja laadivaheldus. Käändsõnade astmevaheldus. Tegusõna astmevaheldus. Sõnavormi tüve eraldamine. Rõhk oma- ja võõrsõnades. Võõrsõnade õigekirja ja häälduse kontrollimine ÕS-is või Sõnaveebis.

	Vormiõpetus ja õigekiri	Sõnaliigid: tegusõnad, käändsõnad, muutumatud sõnad. Sõnaliikide funktsioon lauses. Tegusõna kui lause põhiinfo kandja. Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv. Tegusõna aeg, kõneviis ja tegumood. Tegusõna käändelised vormid. Käändelise ja pöördelise vormi valik tekstis. Tegusõna astmevaheldus: veaohklikud tegusõnad ja sõnavormid, õige pöördevormi leidmine ÕS-st. Sõnaveebi kasutamine. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul. Võrtegeusõnade moodustamine. Liit-, ühend- ja väljendtegeusõnad. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Käänetevahelised seosed. Abstraktsed käänded. Omadussõnade võrdlusastmed. Numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud. Kuupäevad, aastad, kellaajad. Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamine.
	Sõnavaraõpetus	Sõna ja tähendus. Sõnavara rikastamine: sünonüümide tähendusvarjundid, homonüümid. Fraseologismid, nende stiilivärv. Sõnavara rikastamise võimalused: tuletamine, liitmine, tehissõnad.
	Lauseõpetus	Teksti sidususvahendis: kordus, asendus, väljajätt ja nende eesmärgistatud kasutamine tekstis. Sidendite funktsioon.

8. klass

Õppeaine ajaline maht (tundide arv): 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Kasutatav õppekirjandus:

Bobõlski, Reet & Puksand, Helin 2012. Peegel 2. 8. klassi eesti keele õpik. Tallinn: Koolibri.

Bobõlski, Reet & Puksand, Helin 2012. Peegel 2. 8. klassi eesti keele töövihik. Tallinn: Koolibri.

Bobõlski, Reet & Puksand, Helin 2012. Peegel 2. 8. klassi eesti keele elektrooniline õpik ja töövihik - <https://www.opiq.ee/>

Ratassepp, Priit 2024. Eesti keele õpik 8. klassile. Lausetest tekstini, I osa. Tallinn: Avita.

Ratassepp, Priit 2024. Eesti keele õpik 8. klassile. Lausetest tekstini, II osa. Tallinn: Avita.

Ratassepp, Priit 2024. Eesti keele töövihik 8. klassile. Lausetest tekstini, I osa. Tallinn: Avita.

Ratassepp, Priit 2024. Eesti keele töövihik 8. klassile. Lausetest tekstini, II osa. Tallinn: Avita.

Ratassepp, Priit; Puik, Katrin; Pukk, Ingrid. Lausetest tekstini. Eesti keele elektrooniline õpik 8. klassile. Tallinn: Avita.

Õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

- teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte, käsitsi või arvutil;
- märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid;
- annab kaaslastele tagasisidet, põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- esitab kuuldu ja loetu kohta täpsustavaid ja kriitilisi küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi;
- väitleb eakohastel teemadel ja teeb väitluse tulemusel järeldusi ja üldistusi;
- analüüsib virtuaalsuhtluse olukordi.

Teksti vastuvõtt

- tunneb olulisi teabe- ja meediatekstide liike, nende kasutamise võimalusi ja ülesehitust;
- loeb ja kuulab sihipäraselt, valib sobiva lugemisstrateegia, analüüsib kriitiliselt mitmesuguseid teabe- ja meediatekste;
- osundab teabetekstide keelelisele eripärale lugemise ajal;
- kirjeldab meedia eesmärke ja olemust, võrdleb eri meediaväljaandeid ja kanaleid ning nende kasutusvõimalusi ja eesmärke;
- kontrollib loetud tekstides fakte, esitab kriitilisi küsimusi, eristab libauudist uudisest;
- märkab kujundlikku keelekasutust mõjutusvahendina.

Tekstiloom

- leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt alustekstid ning osundab neid sobivas vormis;
- kirjutab enda tekste protsessikeskselt: kavandab teksti, võtab arvesse tagasisidet, toimetab, viimistleb, avaldab teksti sobival viisi;
- valdab erinevaid alusteksti kasutamise võtteid;
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada loovtööd, kirjandit, valitud meediateksti ja arvamuskirju.

Keeleteadlikkus

- nimetab eesti keele murdeid, toob näiteid murdekeele eripäradest;
- nimetab oskuskeeli, kasutab oskussõnastikke ja teab erialamärgendi tähendust sõnastikes;
- kirjeldab algustäheõigekirja reegleid, eristab ametlikku ja mitteametlikku konteksti algustähe valikul;
- nimetab sõnaliike, leiab need lausest ja toob sõnaliikide näiteid;
- teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust;
- leiab õigekirjajuhiseid keeleallikatest;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates;
- kirjeldab lause suhtlusemärke, määrab lauselikeid;
- selgitab rind- ja põimlause erinevust, leiab rind- ja põimlause osad, sidendid ning kasutab neid korrektselt ja eesmärgipäraselt;
- kirjavihemärgistab liht- ja liitlauseid, segaliitlauseid, otsekõnega lauseid, põhjendab sidendi ja märgi valikut;
- valib konteksti otsekõne, tsitaadi või kaudkõne, märgib need kirjas korrektselt.

Teema	Alateema	Õppesisu
Suuline ja kirjalik suhtlus	Keel ja suhtlusolukord	Ametlik ja vaba suhtlus, keelevahendite valik vastavalt suhtlusolukorrale. Kõnekeel ja kirjakeel. Släng. Murre.
	Töö suulise tekstiga	Kuuldust kokkuvõtte tegemine. Märkmete tegemine kuulamise ajal, asjakohaste küsimuste esitamine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Märkmete tegemine käsitsi ja arvutil. Konspekt. Märksõnade valik ja funktsioon.
	Tagasisidestamine	Üksteise tekstide tagasisidestamine viisakalt, nii suuliselt kui kirjalikult. Kaaslase julgustamine, kiitmine, parandusettepanekute pakkumine. Virtuaalkeskonnas suhtlussituatsioonide analüüsimine.
	Veebisuhtlus	
Teksti vastuvõtt	Teabetekstid	Teabetekstide eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Populaarteadusliku keelealase artikli lugemine, teabe vahendamine kaaslasele. Loovtöö aluskirjanduse leidmine, lugemise eesmärgistamine, loetava teksti ülesehituse tundmine. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. Meediaeetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ja piirangud. Meedia võimalused ja eesmärgid tänapäeval. Meediakanalid: televisioon, raadio, veeb. Kvaliteetajakirjandus, kultuuriajakirjandus ja meelelahutuslik meedia.

	Meediatekstid	Eri väljaannete võrdlemine. Meediatekstide põhiliikide meenutamine ja võrdlemine eri meedia kanalites ning väljaannetes. Reportaazi ülesehitus ja eesmärk. Reklaami eesmärk ja mõjutusvahendid. Kriitiline lugemine. Autori seisukoha leidmine ja ümbersõnastamine. Fakti ja arvamuse eristamine, faktide kontrollimine.
Tekstiloomed	Alusteksti põhjal kirjutamine Meediateksti kirjutamine Arutlev tekst	Alusteksti põhjal kirjutamise eeltöö: mõtete leidmine loetud tekstist, enda mõtetega sidumine. Teema ja peamõtte sõnastamine. Kava koostamine, mustandi kirjutamine. Tagasiside mustandile. Alusteksti kasutamise võtted: tsitaat ja referaat. Parafraseerimine. Alustekstist saadud mõtete väljendamiseks vajalike keelereeglite ja väljendusvahendite kasutamine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Intellektuaalomand. Valitud žanris faktipõhise meediateksti kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad. Teksti ülesehitus ja sobivate keelevahendite valik. Eeskujutekstide analüüs, eesmärgid, sihtrühma ja avaldamise koha valimine. Arutleva teksti kirjutamine. Teksti eesmärk. Põhiseisukohtade esitamine, teksti ülesehitus ja sidendus, sobivate keelevahendite valik. Kaaslase teksti tagasisidestamine, enda teksti ümberkirjutamine ja toimetamine.
Keeleteadlikkus	Eesti keele erikujud Algustäheõigekiri Sõnaliigid Lauseõpetus ja õigekiri	Murdekeel. Oskuskeel. Algustähe reeglite leidmine EKI teatmikust ja allikatest, saadud teabe kasutamine. Nimi, nimetus, pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused, üritused; kaubad. Ametliku ja mitteametliku konteksti arvestamine algustähe valiku. Tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus-, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Määr- ja kaassõnade eristamine. Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lause vahetud moodustajad ehk fraasid. Fraaside ja sõnaliikide seosed. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Lisand kui täiendi eriliik. Lauseliikmete määramine. Rinnastusseos. Koondlause. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.

		Liit- ja lihtlause. Keerulisemad segalihtlauseid. Lauseskeemid. Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rinnastavad sidendid. Rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause kirjavahemärgistamine. Segalihtlause ja selle ehitus. Lauselühend kui lause tihendaja. Lauselühendi funktsioon ja sobivus eri teksti liikidesse. Lauselühendi komastamine. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Sõnajärg lauses ja fraasis. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Nende kasutamine ja õigekiri. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaadi valimine enda teksti. Otsekõne ja kaudkõne võrdlemine, otsekõne muutmine kaudkõneks ja vastupidi.
--	--	--

9. klass

1. Aine nimetus: 9. klassi eesti keel

2. Aine õpetamise eesmärgid:

- täiustada lugemis-, kirjutamis- ja õigekirjaoskust;
 - äratada õpilastes kirjanduslikku-keelelist loomehuvi ja ergutada sellekohaseid katsetusi loovtööd koostades;
 - arendada kõne-, kuulamis-, kirjutamis- ja esinemisoskust;
 - arendada sõnaraamatute, teatmeteoste (ÕS, VL ja internet sõnaraamatute) kasutamise oskust, info otsimise oskust
3. **Aine ajaline maht:** esimesel poolaastal 2 tundi nädalas; teisel poolaastal lisandub 1 tund nädalas eksami ettevalmistuseks. (2+1 tundi)

4. Eeldatav õpilaskontingent ja õppija lähtetase:

- * õpilased on läbinud III kooliastme 7.- 8. klassi emakeele kursuse;
- * õppeaasta alguses selgitada välja õpilaste varasemad teadmised ja oskused vastava loovtöö ja/või etteütuse abil

5. Tugiained:

ajalugu, kirjandus, meedia, inimeseõpetus, geograafia, muusikaõpetus, kunst jt

6. Õppeaine sisu:

Teema/kursus	Alateema	Õppesisu ja õppetegevus
1. Emakeel	kirjakeel ja kõnekeel	- Eesti keele erikujud. - Oskussõnavara. Eesti kirjakeele kujunemine, keeleuuendus ja keele areng: võimalused ja ohud. - Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled (slaavi, germaani romaani keeled). Isolaatkeeled. Eesti keel Euroopas. Eesti keele eripära ning võrdlus teiste keeltega. Murded. Muutuv keel. - Eesti keele olulisemad sõna- ja käsiraamatud, keelealased internetiallikad. Sõnaraamatute kasutamine sõnade õigekirja, õigehäälduse, õige muutmiseviisi, tähenduse ning stiilivärvingu leidmiseks.
2. Foneetika	häälikuõpetus ja õigekiri	- Häälikute liigitamine (häälduskoha ja hääldusviisi järgi). - Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekiri ja erandid. Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad.

		- Silbitamine, poolitamine (sealhulgas vöõrsõnad ja nimed). - Õigehäälus: rõhk ja vâlde. Vâlte ja õigekirja seosed. Omasõnad ja vöõrsõnad. - Veaohtlike vöõrsõnade õigekiri. Töö sõnaraamatutega.
3. Leksikoloogia	sõnavaraõpetus ja õigekiri	- Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine: sünonüümide tähendusvarjundid, homonüümid, antonüümid ja veaohtlikud paronüümid. - Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. - Fraseologismid, nende stiilivärving. Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine ning tehissõnad, arhaismid, neologismid, metafoorsed väljendid.
4. Morfoloogia	vormiõpetus ja õigekiri	- Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine: sünonüümide tähendusvarjundid, homonüümid, antonüümid ja veaohtlikud paronüümid. - Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid. - Fraseologismid, nende stiilivärving. Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine ning tehissõnad, arhaismid, neologismid, metafoorsed väljendid. - Liit-, ühend- ja väljendtegu sõna. Tegusõnade kokku- ja lahkukirjutamine. - Käändsõnad. Käänetevahelised seosed. Veaohtlikud käänevormid. Käändsõna astmevaheldus: veaohtlikud käändsõnad ja sõnavormid. Vormimoodustus. - Omadussõna võrdlusastmed: veaohtlikud sõnad. - Käändsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. numbrite kirjutamine: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastad, kellaajad, rooma numbrid. - Muutumatud sõnad. Määr- ja kaassõnade eristamine. Muutumatute sõnade kokku- ja lahkukirjutamise põhieeglid.
5. Süntaks	lauseõpetus ja õigekiri	- Lause suhtluseesmärgid. - Lauseliikmed: öeldis, alus, sihtis, määrus, öeldistäide, täiend. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine, koondlause. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses. - Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Koondlause, põimlause, rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauselühend. Lauselühendi õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg. - Otsekõne, kaudkõne, tsiteerimine, refereerimine. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks. Muud õigekirjateemad
6. Tekstide maailm	tekstiõpetus, kirjandiõpetus	- Tekstiligid (ilukirjandus-, ajakirjandus-, teadustekstid). - CV koostamine, motivatsioonikiri. - Tekstitüübid (jutustavad, kirjeldavad, arutlevad).

		• Arutleva teksti koostamine, kirjutamise eesmärk ja idee, kirjutamise eeltöö, teeskava koostamine, sisu- ja sidelõik, teksti toimetamine ja viimistlemine, tekstiloomine. • Kirjandiõpetus. • Tekstianalüüs, funktsionaalne lugemine. • Meediatekstdid, veebitekstdid, veebisuhtlus.
7. Algustäheort o-graagia	suur ja väike algustäht	• nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid. Kohad ja ehitised. Asutused, ettevõtted ja organisatsioonid, riigid ja osariigid. Perioodikaväljaanded. Teosed, dokumendid ja sarjad. Ajaloosündmused. Üritused. Kaubad. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. • Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine

7. Arendatavad oskused:

- * kirjutamisoskus, õigekirjaoskus
- * kõneoskus
- * kuulamisoskus
- * esinemisoskus
- * tekstiloomeoskus
- * teatmeteoste kasutamine
- * iseseisva töö ja rühmatöö tegemise oskus

8. **Integratsioon:** on võimalik peaaegu kõikide ainetega, kuna õigekirjaharjutuste ja loovtööde sisu hõlmab suurt osa erinevatest eluvaldkondadest.

9. Eeldatav õpitulemus:

- * Õpilane suudab kõik kontrolltööd sooritada vähemalt rahuldavale hindele.
- * Tunneb kõiki põhimõisteid, suudab rahuldaval tasemel oma emakeeles kirjutada, tekste koostada ja funktsionaalselt lugeda, oskab arutleda loetu üle.
- * On võimeline jätkama emakeele õpinguid põhikooli ainekava läbinuna ükskõik millises Eesti gümnaasiumis või kutseõppeasutuses.

10. Kontroll ja hindamine:

- * Toimub järjepidevalt ainetundides.
- * Loovtöid hindab õpetaja tavaliselt ühe hindegaga.
- * Trimestrihinne kujuneb nii suuliste vastuste (reeglite, mõistete tundmine, iseseisev töö jne) kui ka kirjalike vastuste (etteütused, tunnikontrollid, kontrolltööd, loovtööd, praktilised tööd, rühmatööd jne) põhjal.
- * Igal õpilasel peab trimestri lõpuks olema vähemalt 3 hinnet, sh tehtud kõik hindelised tööd, kontrolltööd, esitatud olulised loovtööd.
- * Õppeaasta lõpus paneb õpetaja õpilasele kolme trimestrihinde alusel emakeele koondhinde.
- * Kevadel tuleb õpilasel sooritada **põhikooli emakeele lõpueksam**, mis kontrollib õpilase funktsionaalset lugemis-, kuulamisoskust, tekstiloomet- ja õigekirjaoskust.

11. Soovitav õppevara:

- R. Bobõlski, H. Puksand, M. Ross "Peegel" 3 "Koolibri" 2016 ja selle juurde kuuluv töövihik, kontrolltööde vihik
- K. Puik, P. Ratassepp "Mõttest tekstini" I ja II osa "Avita" 2017 ja selle juurde kuuluv töövihik, kontrolltööde vihik
- * L.Reinert, L.Siil, A.Vahar "Etteütusi, ümberjutustusi ja kirjanditeemasid põhikoolile" Tln. 1998
- * H. Laagus "Sõnamänge" Tln. 1988
- * H. Pung "Ortograafiaharjutusi, etteütusi ja kontrolltöid" Tln.1
- * OPIQ

3. Eesti keel teise keelena

Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud

I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste
3. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase A2-	6. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab eakohase B1-	9. klassi lõpetaja väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit ning saavutab

keeleskustaseme, mis tähendab, et ta: 1) saab aru lihtsatest kirjalikest ja suulistest tekstidest; 2) väljendab oma vajadusi, kirjeldab lähiümbrust, inimesi ja toiminguid, osaleb lihtsas lühivestluses; 3) leiab vajalikku infot ümbritsevast keskkonnast; 4) koostab kirjalikke lihtsaid lühitekste;	keeleskustaseme, mis tähendab, et ta: 1) saab aru kirjalikest ja suulistest tekstidest; väljendab ja põhjendab oma arvamust, räägib oma kogemustest ja kavatsustest, tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades; 3) kasutab leitud infot suhtlusülesannete täitmiseks;	eakohase B2- keeleskustaseme, mis tähendab, et ta: 1) mõistab konkreetsel ja abstraktsel teemal tekste; 2) suhtleb loomulikult ja ladusalt erinevatel teemadel; 3) väljendab, põhjendab ja kaitseb oma seisukohti; 4) loob sidusaid ja loogilisi eri tüüpi tekste eri teemadel; 5) on üldiselt kursis Eestis ja oma kodukohas toimuvate või
5) teab mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate ürituste nimetusi ja tuntud inimeste nimesid; 6) tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme.	4) koostab isiklike lihtsaid eri tüüpi tekste; 5) on kursis mõningate Eestis ja oma kodukohas toimuvate või toimunud üritustega ja tuntud inimeste tegevusega; 6) tunneb ja kasutab mõningaid eestikeelseid meediaväljaandeid; 7) tunneb ja järgib üldisi viisakusnorme.	toimunud olulisemate üritustega ja tuntud inimeste tegevusega; 6) tunneb ja kasutab mõningaid eestikeelseid meediaväljaandeid; 7) teadvustab eesti kultuuri suhtlustavade eripära ning arvestab neid suhtluses.

Kooliastme õpitulemused

I kooliaste

Õpilane:

- 1) saab aru lihtsast selgest aeglasest seotud kõnест;
- 2) saab aru eakohastest lühikestest lihtsatest suulistest tekstidest, nagu juhised, teated, sõnumid jmt;
- 3) saab üldiselt aru lühikestest aeglastest selgetest salvestistest, nagu saatelõigud, lühifilmid jmt;
- 4) leiab ja mõistab vajalikku olmeteavet lihtsamatest tarbetekstidest, näiteks söidu- ja tunniplaanid, ajakavad, kuulutused, teated, reklaamid, menüüd, juhised, hoiatused jmt;
- 5) saab üldjoontes aru tava suhtluse lihtsatest kirjalikest sõnumitest ja kirjadest;
- 6) saab aru lihtsamas keeles ilukirjandus- ja meediatekstide põhisist;
- 7) leiab talle vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) kasutab igapäevaseid viisakusväljendeid;
- 9) kirjeldab ja tutvustab lihtsal viisil inimesi, kohti, asju ja tegevusi;
- 10) jutustab endale olulistest sündmustest;
- 11) väljendab ja selgitab lühidalt oma arvamusi, kavatsusi, vajadusi, meeldimist ja mitte-meeldimist;
- 12) suhtleb vestluspartneri toel lihtsamates endale vajalikes ja huvipakkuvates olukordades; 13) esitab küsimusi tavatoimingute kohta ja vastab küsimustele, teeb ettepanekuid ja vastab teiste ettepanekutele, väljendab nõustumist või keeldumist;
- 14) kirjutab lühikesi lihtsaid sõnumeid endale olulistel teemadel;
- 15) kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel;
- 16) paneb kuulmise järgi kirja lühikest lihtsat infot;
- 17) valdab tavaolukordades suhtlemisel vajalikku põhisõnavara;
- 18) tuletab konteksti põhjal mõne tundmatu sõna tähenduse;
- 19) kasutab grammatika põhitariindeid tuttavas olukorras üldjoontes arusaadavalt; 20) hääldab sõnu ja lauseid piisavalt selgelt ja arusaadavalt.

II kooliaste

Õpilane:

- 1) tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest;
- 3) saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;
- 4) saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisist;

- 5) leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt;
- 6) loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu;
- 7) leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 8) räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 9) vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 10) jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 11) kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 12) väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades;
- 13) vahendab raamatu või filmi põhisisu ning väljendab oma muljeid ja mõtteid;
- 14) avaldab arvamust tuttavatel teemadel ja põhjendab oma seisukohta;
- 15) kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, avaldus, ankeet;
- 16) kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste tuttavatel teemadel;
- 17) valdab põhisõnavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber;
- 18) tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;
- 19) kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt; 20) hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt.

III kooliaste

Õpilane:

- 1) kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks keelekeskkonna võimalusi;
- 2) saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisuks;
- 3) jälgib vilunud kõnelejate elavat mõttevahetust ning saab aru selgelt struktureeritud diskussioonist;
- 4) jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte;
- 5) saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest;
- 6) jälgib ja mõistab eakohaste arvamus- ja probleem artiklite arutluskäiku;
- 7) loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandus tekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit; 8) suhtleb ettevalmistuseta küllaltki latusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule;
- 9) osaleb arutelus, väljendub selgelt ja üksikasjalikult mitmesugustel teemadel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi;
- 10) peab selgelt struktureeritud ettekande, toob esile olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumentid;
- 11) kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks avaldus, motivatsioonikiri, elulookirjeldus, seletuskiri, e-kiri, ning vormistab need korrektselt;
- 12) kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis; 13) kirjutab arutlevaid tekste, esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte;
- 14) kirjutab raamatu-, filmi- või teatriarvustuse;
- 15) valdab üldsõnavara, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt;
- 16) valdab grammatika tarindeid;
- 17) hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult;
- 18) arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda; 19) ühendab lausungid selgelt ja loogiliselt sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks;
- 20) järgib õigekirjareegleid.

Õpitulemused ja õppesisu klassiti

1. klass

KUULDU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest
- 2) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Mängude, mis nõuavad juhiste jälgimist, läbiviimine
- 2) Kuuldud teksti põhjal joonistamine
- 3) Sobitus-, lünkade täitmise ülesannete lahendamine

LOETU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) loeb teksti sõna haaval, kõne tekstist aeglasemalt

- 2) oskab vastata küsimuste toel loetust

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Häälega lugemine
- 2) Laulude ja luuletuste lugemine
- 3) Info leidmine tekstist
- 4) Teemakohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine (nt *LearningApps*, *Duolingo*, *Kahoot*, *Quizlet*, *Wordwall*)

KIRJALIKUD TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) tutvub tähestikuga
- 2) teeb häälikuanalüüsi
- 3) oskab määrata suuliselt häälikute olemasolu ja järjekorda sõnas (kahe kuni nelja häälikulistes sõnades)
- 4) eristab ja märgib kirjas lühikest ja pikka täishäälikut
- 5) kasutab suurt algustähte lause alguses, tuttavate nimedes
- 6) teeb ära kirja tahvliilt, tahvlinäidise järgi täidab õpilaspäevikut
- 7) oskab etteütlemise järgi kirjutada lihtsamaid sõnu (2-3 tähte)
- 8) hoiab kirjutusvahendit ja istub kirjutamisel, joonistamisel õigesti

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Mudeli järgi kirjutamine
- 2) Kuuldud teksti põhjal kirjutamine
- 3) Ristsõnade, fillwordidega ülesannete lahendamine
- 4) Teemakohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine (nt *LearningApps*, *Duolingo*, *Kahoot*, *Quizlet*, *Wordwall*)

SUULISED TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) moodustab pildi põhjal lihtlauseid
- 2) oskab õpetaja juhendamisel töötada paaris

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Foneetilised soojendused ja mängud
- 2) Rollimängud
- 3) Rääkimine paarides ja rühmades, dialoogide esitamine
- 4) Rääkimine pildi alusel
- 5) Laulude ja luuletuste esitamine
- 6) Häälega õpetaja ja audiofaili järgi kordamine

KULTUUR JA LOOMING

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist
- 2) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Tekstide lugemine
- 2) Videote vaatamine
- 3) Rollimängude läbiviimine

ÕPPESISU:

- 1) **Mina ja teised.** Tervitamine, vabandamine, enese-, pereliikmete- ja kaaslaste tutvustamine ja kirjeldamine. Perekonnaliikmed. Minu klass, minu õpetaja, Värvide nimetused. Kool ja klassiruum, seal leiduvad esemed. Käitumine koolis. Õppeainete nimetused. Tegevused tunnis. Tunniplaan. Trüki- ja kirjatähtede tundmine pildis ja kirjas.
- 2) **Kodu ja lähiümbus.** Kodu: asukoht (nt linn, küla, tänav, telefoninumber) mööbel, kodus olevad asjad. Koduümbus kodukoha loodus (nt lilled, puud, põõsad, linnud, loomad). Koduloomad. Kodused tegevused (nt koristamine, söömine, pesemine, riietumine); perekondlikud sündmused (nt sünnipäevad, isade päev). Liiklusvahendid ja koolitee. Aastaajad ja kuud, nädalapäevad, ilm.
- 3) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Koolitee, koolipäev (kool ja klass, õppeained ja tunniplaan, koolitarbed, õpetetegevused, kell ja kellaaeg). Kellaaeg, täis- ja pooltund. Kehaosad. Riitusesemed. Emotsioonid. Tervis (nt enesetunne, arsti juures käimine);

- 4) **Eesti ja teised riigid ning nende kultuur** . Eesti sümbolika. Suuremad linnad (nt pealinn Tallinn, Tartu, Pärnu, Kuressaare, Narva, Viljandi); Rahvakalendri tähtpäevad (nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev), sõbrapäev, emadepäev, laulupidu. Söögikorrad, söögid, joogid, toiduainete nimetused.
- 5) **Vaba aeg**. Minu huvid. Huviringid. Muusika instrumendid. Mängud, mänguasjade nimetused, mängujuhendid. Tegevused õues. Vaba aeg koos perega. Puhkepäevade ja koolivaheaja tegevused; lemmiktegevused (nt lugemine, tantsimine, sport, mängud, ühistegevused sõpradega); Kauplused: kaupade nimetused, suhtlemine müüjaga, ostmine, maksmine. Rahaühikud. Suvised tegevused

2. klass

KUULDU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest
- 2) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Kuulamine
- 2) Videod, multifilmid, laulud
- 3) Hommikuring (kuulamisosa, kui õpilased kuulavad teiste vastuseid ja õpetaja juhiseid)

LOETU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) loeb dialoogi
- 2) töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel
- 3) on lugenud vähemalt ühe lasteraamatu
- 4) loeb ladusalt ja ilmekalt päheõpitud nelja realist luuletust
- 5) oskab eristada jutukest ja luuletust

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Häälega lugemine
- 2) Lasteraamatud - "Rongisõit"
- 3) Muinasjutt "Naeris"

KIRJALIKUD TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) eristab täis- ja kaashäälikut, sõna, liitsõna, lauset
- 2) kasutab suurt algustähte inimeste, loomade ja kooli nimes, tuntud kohanimedes
- 3) oskab lause lõppu panna kas punkti või küsimärgi
- 4) kirjutab väikesi ja suuri kirjatähti (lahuskiri või siduskiri)
- 5) kirjutab loetava käekirjaga
- 6) oskab vihikusse paigutada tööd, kirjutada pealkirja, kuupäeva
- 7) täidab õpilaspäevikut (kirjutab tunniplaani üks nädal ette, märgib kodused tööd õpetaja juhendamisel)
- 8) teeb ära kirja nii tahvlilt kui õpikust

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Kirjutamine mudeli järgi
- 2) Töölehed
- 3) Mõistekaart
- 4) Google maps (kaardi kasutamine ja selgituste kirjutamine)

SUULISED TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks
- 2) esitab peast kahte luuletust
- 3) koostab lühemat suulist juttu pildiseeria või küsimuste abil
- 4) väljendab end arusaadavalt suhtlusolukordades: palumine, küsimine, keeldumine, vabandamine, tänamine
- 5) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Rääkimine/jutustamine
- 2) Dramatiseeringud (kahekõned, lavastused)
- 3) Hommikuring (rääkimine ja küsimustele vastamine)
- 4) Rühmatöö/ paaritöö, individuaalne töö (suuline koostöö osa)
- 5) Õpilaste küsitlemine erinevate meetodiliste võtetega (nimepulgad, nime online ratas, loosimine, jne)
- 6) Esitlused
- 7) Luuletuse õppimine

KULTUUR JA LOOMING

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist
- 2) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Iga teema kohta pildid seintele (rääkivad seinad)
- 2) Dramatiseeringud (kahekõned, lavastused)
- 3) Õppemängud
- 4) Luuletuse õppimine (kultuuriline aspekt)
- 5) Google maps (Eesti kultuur, loodusnähtused)

ÕPPESISU:

- 1) **Mina ja teised.** Kirjeldamine-omadussõnad. Kooliasjad. Riideesemed - 1.kl õpitud sõnavara kordamine. Aadress. Kodu (köök, esik, elutuba, lastetuba, vannituba, magamistuba, saun, trepikoda jne). Värvid (kordame 1. kl õpitud värve, lisaks heledad ja tumedad toonid). Kodukoht (haigla, raamatukogu, lasteaed, kauplus, linnavalitsus, tehas, bussijaam jne). Turul. Liiklusvahendid. Lemmikloomad. Ametid. Jõulud. Talverõõmud (suusk/suusad-suusatama- mina suusatan, uisk/uisud- uisutama- mina uisutan, kelk/kelgud-kelgutama- mina kelgutan).
- 2) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Tervis (köha, nohu, haige/terve, palavik, valutab, jne). Teater, kino, muuseum, liuväli, noortekeskus. Kalender-kordab 1. kl õpitut (kuude nimetused, nädalapäevad, aastajaad). Kell (täis, pool, kolmveerand, veerand, minut, sekund, tund, ööpäev). Päeva osad (hommik, lõuna, õhtu, öö)
- 3) **Eesti ja teised riigid ning nende kultuur.** Naaberrigid ja pealinnad(Soome-Helsingi, Venemaa- Moskva, Läti- Riia jne). Keeled (eesti keel, soome keel, läti keel, vene keel jne). Eesti kaart (linn, maismaa, saar/saared, jõgi, järv, meri). Menüü (võileib, pudru, omlett, prae muna, supp, praad, magustoit, jne)
- 4) **Vaba aeg.** Mulle meeldib... Mulle ei meeldi... Lauamängude mõisted-alusta, täring, nupp, veereta, käi, jääd vahele, liigud edasi, mine tagasi, lõpp. Piknik (park, muruplats, rand, mets, piknikukorv, piknikutekk, jne). Suveplaanid (sõidan reisile, laagrisse, vanaema juurde, mere äärde jne)

3. klass

KUULDU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) saab aru igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest
- 2) reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Kuulamine
- 2) Videod, multifilmid, laulud, lastesaated
- 3) Hommikuring (kuulamine, kui teised õpilased vastavad ja õpetaja annab juhiseid)
- 4) Õpilaste küsitlemine erinevate meetodiliste võtetega (küsimuste ja vastuste kuulamine)

LOETU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) töötab tekstiga juhiste alusel
- 2) tunneb ära, mis on jutustus, luuletus, näidend, muinasjutt
- 3) on lugenud vähemalt kaks lasteraamatut

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Lugemine
- 2) Lasteraamatud ("Nõianeiu Nõbinina", "Tere, Volli!", "Paula jõulud", "Tuulehunn", "Karneval ja kartulisalat", "Natuke napakad lood")
- 3) Töölehed (loetud teksti mõistmise harjutused)

- 4) Raamatukogu külastus (raamatute ja materjalide lugemine)

KIRJALIKUD TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) koostab kirjalikku juttu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil
- 2) kasutab suurt algustähte lause algul, inimese- ja loomanimedes ning tuntumates kohanimedes
- 3) oskab tähestikku, teab ja tunneb eesti keele häälikuid
- 4) oskab nimetada vastandtähtendusega sõnu
- 5) teab komaga ja komata sidesõnu
- 6) tunneb ära sõnaliikidest nimi-, omadus- ja tegusõnu ning liitsõnu
- 7) oskab märkida mitmuse lõppu ja tegusõna pöördelõppe
- 8) kirjutab sidusat teksti oma eluoluga seotud teemadel

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Kirjutamine
- 2) Mõistekaart (kirjalike kontseptuaalkaartide loomine)
- 3) Töölehed (kirjalikud harjutused)
- 4) Google maps (marsruudi selgituste või aruannete kirjutamine)

SUULISED TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks
- 2) koostab suulist juttu pildiseeria, tugisõnade, küsimuste abil
- 3) oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Rääkimine/jutustamine
- 2) Dramatiseeringud (kahekõned, näidendite lavastamine)
- 3) Esitlused
- 4) Hommikuring (suuline väljendamine ja arutelu)
- 5) Paaristöö/ rühmatöö (suuline suhtlemine ja koostöö rühmas)
- 6) Õpilaste küsitlemine erinevate meetodiliste võtetega (suulised küsimused ja vastused)

KULTUUR JA LOOMING

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) on omandanud õppekava raames esmased teadmised Eestist ja eesti kultuurist 2) suhtub positiivselt eesti keele õppimisse

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Iga teema kohta pildid seinetele (rääkivad seinad)
- 2) Dramatiseeringud (kahekõned, näidendite lavastamine)
- 3) Õppemängud
- 4) Esitlused (rõhuasetusega kultuurilisele ja loominguilisele aspektile)

ÕPPESISU:

- 1) **Mina ja teised.** Kirjeldamine (Mina olen (missugune?)... Minu sõber on (missugune?) ... Minu ema on... jne. Tunniplaan (oskab kirjeldada oma päeva, millised õppeained tal teatud päeval on). Kooliruumis (kirjeldab millised kooliruumid ja kus need tema koolis asuvad). Järgarvud. Spordialad (jooksmine, kaugushüpe, pallivise, ujumine, suusatamine, uisutamine, rattaga sõitmine jne). Transport (millega? ainsuses ja mitmuses loetlemine autoga- autodega jne). Matk- kellega? emaga, õpetajaga jne. Matk (kivi, matk, pikutama, ronima, seljakott, sõit, vaatetorn jne). Mida teen? (matkan, pildistan, jalutan koeraga, korjan marju- seeni jne)
- 2) **Kodu ja lähiümbrus.** Perekondlikud sündmused: sünnipäev, pulmad, lapse sünd, surm, emadepäev, isade päev jne. Võrdlus: suur - suurem - kõige suurem jne. Vastandsõna: pikk - lühike jne. Raamatukogu ja raamatud: laenutama, raamat, kirjandus, kirjanik, illustraator, trükikoda jne. Kellele? minule - mulle, sinule - sulle, temale - talle, meile, teile, nendele - neile. Tagasõnad: kõrval, juures, peal, all jne. Asesõnad. Laste vabaaja mängud: joonistamine, volimine, lennukite volimine ja lennutamine, jalgpall, luuremäng, rahvastepall jne.
- 3) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Tervis, haigused, arsti juures: kordame sõnu, mis ja kust valutab, gripp, kõrvavalu, kurguvalu - angiin, kopsupõletik, bronhiit, luumurd, hambavalu, verejooks, ravim, tablett, side, plaaster, apteek, antiseptik, silmaarst, perearst, kõrva-, nina- kurguarst, kirurg, hambaarst. Kodumasinad: pesumasin,

nõudepesumasin, kohvimasin, elektripliit, gaasipliit, röster, mikrolaineahi, külmkapp, mikser jne. Sõbrad: interneti sõber, külas käima, suhtlema, kirjasõber, südamesõber.

- 4) **Eesti ja teised riigid ning nende kultuur.** Rahvakalendri tähtpäevad: vastlapäev, lihavõtte, emadepäev, jaanipäev, hingede päev, isade päev, mardi- ja kadripäev, jõulud. Riigid ja nende kultuur: kordame naaberriike, naaberriikide sümbolika. Sünnipäeva kutse: kutse vormistamine.
- 5) **Vaba aeg.** Lemmiktegevused: jalgrattaga sõitma, rulaga sõitma, sõpradega jalutama, muuseumi külastamine, kinos käimine, teatris käimine jne. Ootan suve: lähen matkale, reisile, mere äärde, ujuma, külla jne.

4. klass

KUULDU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhistest ja kirjadest (kuulutus, küsitlus, tööjuhised, päevaplaanid)
- 2) Saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisust
- 3) Saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest
- 4) Leiab ja mõistab asjakohast teavet tarbetekstidest, näiteks teated, kirjad, voldikud, kuulutused, reklaamid, juhised, hoiatused jmt

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine: 1) Mängude, mis nõuavad

juhiste jälgimist, läbiviimine

- 2) Sobitus-, lünkade täitmise ülesannete lahendamine
- 3) Kuuldud teksti põhjal töölehe täitmine (joonistamine, pildi täiendamine, lünkade täitmine üksikute sõnadega)
- 4) Äraarvamismängud
- 5) Sobitusülesannete lahendamine

LOETU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu (vahendab raamatu või filmi põhisisu)
- 2) Leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine: 1) Tekstide ja

dialogide häälega ettelugemine

- 2) Kirjalike juhistega töötamine (individuaalselt või gruppides)
- 3) Info leidmine tekstist
- 4) Teemakohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine (nt *LearningApps*, *Duolingo*, *Kahoot*, *Quizlet*, *Wordwall*)
- 5) Teemakohase informatsiooni otsimine etteantud lehekülgedelt ja veebilehtedelt
- 5) Sõnastiku kasutamine

KIRJALIKUD TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, ankeet, e-kiri
- 2) Kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Kuuldud teksti põhjal kirjutamine
- 2) Ristsõnade, fillwordidega ülesannete lahendamine
- 3) Mudeli põhjal lühitekstide kirjutamine
- 4) Teemakohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine (nt *LearningApps*, *Duolingo*, *Kahoot*, *Quizlet*, *Wordwall*)

SUULISED TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel
- 2) Vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile
- 3) Jagab lihtsamaid juhiseid (käskiv kõneviis)
- 4) Kirjeldab kohti, tegevusi ja inimesi
- 5) Väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone
- 6) Hääldab sõnu ja lauseid üldiselt selgelt ja arusaadavalt

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Foneetilised soojendused ja mängud

- 2) Rollimängud dialoogidena (mudeli järgi)
- 3) Rääkimine paarides ja rühmades
- 4) Dialoogide esitamine
- 5) Laulude ja luuletuste esitamine
- 6) PowerPoint esitluse tegemine
- 7) Plakatite esitamine
- 8) Joonistuste või fotode kirjeldamine
- 9) Häälega lugemine

KULTUUR JA LOOMING

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades õpitud sõnavara ulatuses (nt poes, apteegis, ühistranspordis)

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Tekstide lugemine
- 2) Videote vaatamine
- 3) Rollimängud

ÕPPESISU:

- 1) **Mina ja teised.** Suhtlemine pereliikmete ja koolikaaslastega; viisakusväljendid.
- 2) **Kodu ja lähiümbrus.** Elu linnas ja maal; looduse märgid; kodu kirjeldamine; lemmikloomad; töövahendid ning kohustused kodus; rõõmsad ja kurvad sündmused peres; peretraditsioonid.
- 3) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Aja planeerimine; avalikud kohad/asutused (poes, apteegis, ühistranspordis, haiglas/polikliinikus jm); turvaline liiklemine; tee küsimine ja juhatamine; igapäevased tegevused ja olukorrad. Koolielu (tunni tegevused, koolitoit, koolitarbed, tunniplaan); ametid, töökohad, tegevused tööl.
- 4) **Eesti ja maailm.** Eesti geograafiline asukoht; ilm; riigi- ja rahvussümboolika; riigipühad ja riiklikud tähtpäevad; üldrahvalikud sündmused; naaberriigid; pealinnad, põhirahvused, keel, kultuuritavad, huvipakkuvad paigad, muuseumid.
- 5) **Vaba aeg.** Kooliväline tegevus; huvid; laagrid; lugemiseelistused; perepuhkus; spordialad ning sportlikud tegevused.
- 6) **Tervis.** Tervis (haigused, põhjused, ravimine), sport, tervislik toitumine.

5. klass

KUULDU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) Saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhustest ja kirjadest (kuulutused, saatekavad, küsitlused, reeglid, ilmateated, tööjuhised/soovitused, sõiduplaanid, blogid, postitused, päevaplaanid, reklaamid, tänukirjad); 3) Saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisist;

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine: 1) Mängude, mis nõuavad juhiste jälgimist, läbiviimist

- 2) Sobitus-, lünkade täitmise ülesannete lahendamine
- 3) Kuuldud teksti põhjal töölehe täitmine (joonistamine, pildi täiendamine, lünkade täitmine üksikute sõnadega)
- 4) Äraarvamismängud

LOETU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisist;
- 2) Vahendab raamatu või filmi põhisist;
- 3) Leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 4) Saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest;

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine: 1) Tekstide ja

- dialoogide häälega ettelugemine
- 2) Kirjalike juhustega töötamine (individuaalselt või gruppides)
- 3) Info leidmine tekstist
- 4) Teemakohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine (nt *LearningApps*, *Duolingo*, *Kahoot*, *Quizlet*, *Wordwall*)
- 5) Teemakohase informatsiooni otsimine etteantud lehekülgedelt ja veebilehtedelt

- 6) Sõnastiku kasutamine

KIRJALIKUD TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, ankeet;
- 2) Kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste lihtsamatel tuttavatel teemadel;
- 3) Kasutab grammatika põhitarindeid võrdlemisi korrektselt;
- 4) Valdab põhisõnavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit;

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine: 1) Plakatite koostamine

(individuaalselt või gruppides)

- 2) Kuuldud teksti põhjal kirjutamine
- 3) Ristsõnade, fillwordidega ülesannete lahendamine
- 4) Mudeli põhjal lühitekstide kirjutamine
- 5) PowerPoint esitluse koostamine (individuaalselt või gruppides)
- 6) Teemakohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine (nt *LearningApps*, *Duolingo*, *Kahoot*, *Quizlet*, *Wordwall*)

SUULISED TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 2) Vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 3) Jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 4) Kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 5) Väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades;
- 6) Avaldab arvamust tuttavat teemal;

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Foneetilised soojendused ja mängud
- 2) Rollimängud dialoogidena (mudeli järgi)
- 3) Rääkimine paarides ja rühmades
- 4) Dialoogide esitamine
- 5) Laulude ja luuletuste esitamine
- 6) PowerPoint esitluse tegemine
- 7) Plakatite esitamine
- 8) Joonistuste või fotode kirjeldamine
- 9) Häälega lugemine

KULTUUR JA LOOMING

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Eakohase eestikeelse filmi põhisisu: Eakohase filmi vaatamine ja selle põhisisu mõistmine.
- 2) Loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu: Eakohase ilukirjanduse lugemine ja teksti põhisisu mõistmine.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Tekstide lugemine
- 2) Videote vaatamine
- 3) Paarides ja gruppides arutelu

ÕPPESISU:

- 1) **Mina ja teised.** Suhted peres ja koolis, emotsioonid ja tuju, ootused ja hirmud, unistused ja pettumused.
- 2) **Kodu ja lähiümbrus.** Erinevad kodud, elu linnas ja maal, koduümbrus, kodutööd, aia- ja õuetööd, unistuste kodu, liiklus, tee juhatamine, õnnetused teel.
- 3) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Koolielu, lemmiktegevused koolis/tunnis; koolimeedia (kooliraadio/TV/ajaleht), vahetundide tegevused; koolimaja/ruumide kirjeldamine, kooliraamatukogu; korrapidamine, koolimaja hoidmine; koolivorm (selle eeldused ja puudused), huviharidus (spordi-, kunstiringid); kooli traditsioonid ja tähtpäevad; e-õpe, koolitoit, õpilasvahetused, koolivahetused, unistuste kool.
- 4) **Eesti ja maailm.** Ilm ja kliima; Eesti looduslikud kohad (metsad, sood, looduskaitsealad, jõed, järved), Eesti meedia (ajakirjandus, televisioon, raadio, internetiallikad), Eesti ja teiste riikide traditsioonid ja tähtpäevad.
- 5) **Vaba aeg ja meedia.** Meedia (ajakirjandus, televisioon, internet, sotsiaalsõrgustikud, interneti ohud ja võimalused).

- 6) **Tervis.** Terviseprobleemid (õnnetusjuhtumid, haigused: ennetamine, ravimine).

6. klass

KUULDU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Tuleb toime igapäevastes suhtlusolukordades;
- 2) Saab aru lühematest lihtsamatest teadetest, sõnumitest, juhustest ja kirjadest;
- 3) Saab aru eakohase eestikeelse filmi põhisistust;

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Mängude, mis nõuavad juhiste jälgimist, läbiviimine
- 2) Sobitus-, lünkade täitmise ülesannete lahendamine
- 3) Kuuldud teksti põhjal töölehe täitmine (joonistamine, pildi täiendamine, lünkade täitmine üksikute sõnadega)
- 4) Äraarvamismängud

LOETU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Loeb eakohast ilukirjandusteksti ja mõistab selle põhisisu;
- 2) Vahendab raamatu või filmi põhisisu ning väljendab oma muljeid ja mõtteid;
- 3) Leiab vajalikku teavet trüki- ja veebisõnastikest ning teatmeteostest;
- 4) Tuletab konteksti põhjal sõnade tähendusi;

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Tekstide ja dialoogide häälega ettelugemine
- 2) Iseseisvalt või gruppides juhiste järgi töötamine
- 3) Tekstide ümberjutustamine
- 4) Teabe leidmine tekstist
- 5) Ristsõnade, fillwordidega ülesannete lahendamine
- 6) PowerPoint esitluse koostamine (individuaalselt või gruppides)
- 7) Teemakohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine (nt *LearningApps*, *Duolingo*, *Kahoot*, *Quizlet*, *Wordwall*)

KIRJALIKUD TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Kirjutab ja täidab lihtsamaid tarbetekste, nagu kutse, sõnum, e-kiri, teade, kiri, avaldus, ankeet, kuulutus, sõbrapäevik, suvekaart, motivatsioonikiri, päevik;
- 2) Kirjutab kirjeldavaid ja jutustavaid tekste tuttavatel teemadel;
- 3) Valdab põhisõnavara, vajaduse korral lihtsustab sõnumit või sõnastab oma teksti ümber;

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Mudeli põhjal tarbeteksti kirjutamine (nt plakatid, reklaamid)
- 2) Plakatite koostamine (individuaalselt või gruppides)
- 3) Etteütluste kirjutamine
- 4) Kirjade ja lühitekstide kirjutamine (postkaart, tänukiri jne)
- 5) Õigekirja mängude läbiviimine („Wordwall, Duolingo, Quizlet“)
- 6) PowerPoint esitluse koostamine (individuaalselt või gruppides)
- 7) Ristsõnade koostamine
- 8) Endast kirjutamine mudeli järgi
- 9) Teemakohaste töölehtede täitmine (individuaalselt või gruppides)
- 10) Teemakohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine (nt *LearningApps*, *Duolingo*, *Kahoot*, *Quizlet*, *Wordwall*)

SUULISED TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Räägib lihtsate seostatud lausetega tuttavatel teemadel;
- 2) Vestleb kaaslastega, esitab küsimusi ja vastab neile;
- 3) Jagab lihtsamaid juhiseid, teeb ettepanekuid ja vastab neile;
- 4) Kirjeldab sündmusi, olukordi, kohti, tegevusi ja inimesi;
- 5) Väljendab ja selgitab oma vajadusi, soove ja emotsioone, tuleb toime igapäevaelu olukordades;
- 6) Avaldab arvamust tuttavatel teemadel ja põhjendab oma seisukohta;

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) PowerPoint esitluse esitamine
- 2) Tekstide ümberjutustamine
- 3) Plakatite esitamine
- 4) Dialoogide koostamine ja läbiviimine 5) Plakatite esitamine
- 6) Joonistuste või fotode kirjeldamine 7) Häälega lugemine

KULTUUR JA LOOMING

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Saab aru tuttava sisu ja selge ülesehitusega suulistest ja kirjalikest meediatekstidest.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Teemakohaste dialoogide/rollimängude läbiviimine
- 2) Teemakohaste tekstide lugemine ja arutlemine
- 3) Videote vaatamine

ÕPPESISU:

- 1) **Mina ja teised.** Suhtlemine kaaslastega, tunded ja emotsioonid, teistega arvestamine, toimetulek rasketes olukordades, abi ja toetamine, heategevus, suhted koolis ja peres, kiusamine ja vägivald.
- 2) **Kodu ja lähiümbrus.** Elu linnas ja maal (tegevused erinevatel aastaaegadel); lemmikloomad (hoolitsemine ja tähtsus), keskkonnahoid ja looduskaitse.
- 3) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Rahatarkus, taaskasutus, raha teeminime, suveks tööle, õpilasmalev, vabatahtlikud; liiklusvahendid; tehnika (nutiseadmed); käitumine avalikes kohtades (toidu- ja riidepoes, kohvikus, restoranis). ametid ja töökohad (elukutse valik, elukestev õpe); huvid.
- 4) **Eesti ja maailm.** Ilm ja kliima; kultuur ja traditsioonid, riiklikud tähtpäevad; meedia (teater, ilukirjandus, ajakirjandus, televisioon, filmikunst, muusika, raadio), Euroopa riigid ja nende kultuur; vaatamisväärsused, muuseumid, sambad; maailmaimed.
- 5) **Vaba aeg.** Meelelahutus (kinos, teatris, kontserdil), reisimine Eestis ja maailmas.

7. klass

KUULDU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane: 1) Saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisist.

- 2) Jälgib mõttevahetust tuttavatel teemadel ning saab aru selgelt struktureeritud diskussiooni põhisist.
- 3) Jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte, teeb kirjalikke märkmeid loetud või kuuldu teksti kohta.
- 4) Saab aru enamikust suulistest ja kirjalikest üldkeelsetest tarbetekstidest.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Tekstide ümberjutustamine
- 2) Arutelu gruppides
- 3) Autentsete audiovisuaalsete materjalide kuulamine ja nende põhjal ülesannete lahendamine
- 4) Esitluste kuulamine
- 5) Dialoogide koostamine ja läbiviimine

LOETU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane: 1) Saab aru enamikust kirjalikest üldkeelsetest tarbetekstidest.

- 2) Loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, mõistab põhisõnumit ning avaldab loetu kohta arvamust.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Tekstide ja dialoogide häälega ettelugemine
- 2) Juhistega töötamine (individuaalselt või gruppides)
- 3) Lühitekstide ümberjutustamine
- 4) Tekstide lugemine ja küsimustele vastamine
- 5) Sõnastiku kasutamine
- 6) Teemakohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine (nt *LearningApps*, *Duolingo*, *Kahoot*, *Quizlet*, *Wordwall*)

KIRJALIKUD TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane: 1) Kirjutab vabas vormis tarbetekste, näiteks kuulutus, järelepärimine, teade, kutse, blogi.

- 2) Koostab alusteksti, näiteks mõistekaart, pilt või video, põhjal jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis.
- 3) Ühendab lausungid sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks.
- 4) Järgib õigekirjareegleid õpitu piires.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Etteütluste kirjutamine
- 2) Lühikirjade kirjutamine
- 3) Kirja/e-kirja kirjutamine
- 4) Õigekirja mängude läbiviimine („Wordwall, Quizlet“)
- 5) PowerPoint esitluse koostamine (individuaalselt või gruppides)
- 6) Ristsõnade koostamine
- 7) Endast kirjutamine
- 8) Teemakohaste töölehtede täitmine (individuaalselt või gruppides)
- 9) Mudeli järgi lühijutu koostamine ja ettekandmine
- 10) Dialoogide koostamine ja läbiviimine
- 11) Teemakohaste interaktiivsete ülesannete lahendamine (nt *LearningApps, Duolingo, Kahoot, Quizlet, Wordwall*)
- 12) Teemakohase informatsiooni otsimine etteantud lehekülgedelt või veebilehelt

SUULISED TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Suhtleb eesti keeles igapäevastes suhtlusolukordades väljaspool kooli.
- 2) Suhtleb ettevalmistuseta küllaltki ladusalt tuttavatel teemadel, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule.
- 3) Jutustab endast ja oma elu sündmustest, kirjeldab ennast, kirjutab oma eesti sõbrale kirja endast.
- 4) Osaleb arutelus, väljendab seisukohti tuttavatel teemadel, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi.
- 5) Tutvustab suuliselt üht tuntud eesti muusikut ja / või kunstnikku.
- 6) Esitab selgelt struktureeritud ettekande.
- 7) Hääldab sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult.
- 8) Valib erinevates suhtlussituatsioonides sobivad keelelised vahendid.
- 9) Jutustab endast ja oma elu sündmustest, kirjeldab ennast, kirjutab oma eesti sõbrale kirja endast.
- 10) Jutustab ettevalmistatud tekstis endaga seotud minevikusündmusest selgelt ja arusaadavalt.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) PowerPoint esitluse esitamine
- 2) Tekstide ümberjutustamine
- 3) Plakatite esitamine
- 4) Dialoogide koostamine ja läbiviimine
- 5) Mudeli järgi arutelu
- 6) Joonistuste või fotode järgi kirjeldamine ja rääkimine
- 7) Häälega lugemine ja arutamine

KULTUUR JA LOOMING

Õpitulemused:

Õpilane: 1) Kasutab eestikeelset internetikeskkonda õpitegevuses ja enda huvialadega seoses.

- 2) Tutvustab suuliselt üht tuntud eesti muusikut ja / või kunstnikku.
- 3) Koostab alusteksti, näiteks mõistekaart, pilt või video, põhjal jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Teemakohaste dialoogide/rollimängude läbiviimine
- 2) Teemakohaste tekstide lugemine ja arutamine
- 3) Videote vaatamine
- 4) Erinevate gruppide ja -arutelude läbiviimine

ÕPPESISU:

- 1) **Mina ja teised.** Kes ma olen? Sündmused peres ja peretraditsioonid. Minu juured ja päritolu. Kelle moodi ma olen? Põnev sugulane. Minu eeskujud. Toimetulek raskustega perekonnas. Koostöö teistega, head grupisuhted. Mina internetis: mida ja kui palju avaldada. Netisõber. Arvamuste avaldamine.
- 2) **Kodu ja lähiümbrus.** Erinevad elamutüübid: eramaja, kortermaja, ühiselamu, suvila. Erinevad piirkonnad, nt keskus, puhkeala, kesklinn, äärelinn, tööstusrajoon. Nn tark maja. Remont. Kinnisvarakuulutused.
- 3) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Pere eelarve ja taskuraha. Ostukohtade võrdlus, internetikaubandus. Ostunimekirja koostamine. Kokkuhoid ja säästmine. Õpilasesinduse roll koolis. AI ja tõlkeprogrammide kasutamine koolitöös. Vastutustundlik loomapidamine.

- 4) **Eesti.** Eesti looduse omapära võrreldes teiste maadega. Looduskaitsealad. Põnev taime- või loomaliik. Traditsioonilised muusikaüritused. Muusikakonkursid ja -saated. Kujutava kunsti liigid. Muuseumid, näitused, galeriid. Tänavakunst. Lähem tutvus ühe Eesti kunstniku või muusikuga.
- 5) **Riigid ning nende kultuur.** Reisikogemused. Reisikaaslased, reisimise viisid, reisieesmärgid ja sihtkohad. Reisi korraldamine.
- 6) **Vaba aeg.** Minu ajakasutus. Kuidas leida sobiv harrastusvõimalus. Harrastusest saab kutsumus. Spordiüritused, harrastussport ja võistlussport. Peod, pidulikud sündmused, perepeod ja peod sõpradega.
- 7) **Tervis.** Tervislikud eluviisid. Terviserisk. Liikumine.

8. klass

KUULDU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega oma huvivaldkondade, üldiste ning õpi- ja elutarbeliste kirjalike ja suuliste tekstide põhisisust.
- 2) Jälgib mitme osalejaga struktureeritud mõttevahetust ning toob välja mõned põhiseisukohad.
- 3) Korduva kuulamise võimalusel teeb kokkuvõtte videoloengust tuttavalt teemal.
- 4) Saab aru tuttavalt teemal antud soovitustest ja oskab neid ise koostada suuliselt ja kirjalikult.
- 5) Jälgib ja mõistab eakohaste aramus- ja probleemartiklite arutluskäiku, esitab enda seisukoha.
- 6) Teeb kuulatud või loetud intervjuu põhjal kokkuvõtte.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Erinevate teemadega helisalvestiste, videote, loengute ja intervjuude kuulamine ning nendele järgnevate ülesannete täitmine, näiteks kokkuvõtte tegemine, küsimustele vastamine, põhiideede esiletoomine.
- 2) Kuuldu arutamine grupis, kus osalejad jagavad oma muljeid ja võtmehetki.
- 3) Materjali korduv kuulamine sügavama mõistmise ja detailse järelduse tegemise võimaldamiseks.

LOETU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Saab aru erisuguse pikkuse ja keerukusega oma huvivaldkondade, üldiste ning õpi- ja elutarbeliste kirjalike ja suuliste tekstide põhisisust.
- 2) Loeb eakohaseid eri žanris ilukirjandustekste, mõistab põhisisu kui ka kõik pole arusaadav, avaldab loetu kohta arvamust.
- 3) Saab aru üldkeelelisest või oma huvialaga seotud meelahutuslikust või enesediagnostilisest kirjalikust valikvastustega testist.
- 4) Saab aru õpitud teemaga seotud üldkasutatavatest rahvapärastest ütlustest ja vanasõnadest.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Erinevate tekstide (näiteks ilukirjandus, artiklid, juhendid) lugemine ja nendele järgnevad mõistmisülesanded: kokkuvõtte tegemine, küsimustele vastamine, teksti analüüs.
- 2) Loetud tekstide põhjal testide lahendamine, et määrata mõistmise tase.
- 3) Rahvapäraste väljendite ja vanasõnade arutamine ja lahtimõtestamine kultuurilise konteksti paremaks mõistmiseks.

KIRJALIKUD TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- Kirjutab eri tüüpi tarbetekste, näiteks järelepärimine, motivatsioonikiri, avaldus, seletuskiri, ning oskab neid korrektselt vormistada.
- Kirjutab arutlevaid tekste, kus esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte.
- Kirjeldab möödunud sündmust või kogemust kirjeldava teksti.
- Ühendab lausungid sidusaks tekstiks, liigendab teksti lõikudeks.
- Kirjutab korrektselt järgides õigekirjareegleid õpitu piires.
-

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Erinevate tekstide kirjutamine: kirjad, taotlused, esseed, aruanded ja muud dokumendid
- 2) Teksti struktureerimise harjutused: teksti jaotamine lõikudeks, loogiliste seoste loomine tekstiosade vahel.
- 3) Oma mõtete ja argumentide kirjalikult väljendamine, millele järgneb arutelu ja parandused.

SUULISED TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Suhtleb tuttavatel teemadel ettevalmistuseta küllaltki ladusalt, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule asjakohaselt ja viisakalt.
- 2) Osaleb arutelus, esitab argumentide ja näidetega toetatud seisukohti ja põhjendusi, kasutab kaaslaste jutule reageerimiseks ja sõnajärje saamiseks sobivaid keelendeid.
- 3) Peab selgelt struktureeritud ettekande, toob esile olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumendid, pöördub kuulajate poole ning lõpetab ettekande asjakohaselt ning head tava silmas pidades.
- 4) Hääldeb sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult.
- 5) Kasutab ametlikus suhtlussituatsioonis sobivat suhtlusstiili ja eesti keelele omaseid keelendeid pöördumiseks, tervitamiseks, huvi üles näitamiseks ja suhtluse lõpetamiseks.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Tuttavate teemade arutamine ettevalmistuseta, oma arvamuste väljendamine ja reageerimine teiste osalejate mõtetele.
- 2) Osalemine diskussioonides, kasutades sobivaid keelelisi vahendeid argumenteerimiseks ja suhtlemiseks.
- 3) Suuliste esitluste või ettekannete ettevalmistamine ja läbiviimine määratud teemadel, sealhulgas suhtlemine kuulajatega.
- 4) Õige häälduse, formaalse või mitteformaalse stiili kasutamise harjutamine sõltuvalt olukorrast.

KULTUUR JA LOOMING

Õpitulemused:

- Õpilane:
- 1) Kasutab Eesti Keele Instituudi veebisõnastikke keele rikastamiseks ja enesekontrolliks.
 - 2) Oskab kasutada eestikeelse meedia pakutavaid võimalusi info leidmiseks ja keele õppimiseks, oskab nimetada eestikeelseid väljaandeid.
 - 3) Kasutab keele õppimiseks infokeskkonda, näiteks sildid, kuulutused, reklaamid ja juhised.
 - 4) Eristab tuntumaid kõnekeelseid keelendeid, valib kõnelemisel ja kirjutamisel sõltuvalt suhtlusolukorrast sobivad keelendid.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Veebisõnastike ja online-ressursside kasutamine sõnavara rikastamiseks ja oma teadmiste kontrollimiseks.
- 2) Meediakeskkondade kasutamine info leidmiseks ja keeleõppeks, samuti loetud artiklite või vaadatud materjalide arutamine.
- 3) Erinevate kõnekeelsete väljendite analüüs ja kasutamine kontekstis, et arendada oskust valida sobiv kõnestiil vastavalt olukorrale.

ÕPPESISU:

- 1) **Mina ja teised.** Isikuomadused, võimed, tugevad ja nõrgad küljed erinevates olukordades. Sõprus, armastus ja heade suhete hoidmine. Erilised inimesed: erivajadused, anded ja omapärad.- Füüsiline ja vaimne tervis, tervislikud eluviisid, liikumine.
- 2) **Kodu ja lähiümbrus.** Ümbruskond ja elukeskkond. Kodukoha rajatised, asutused ja ettevõtted. Tähtsad sündmused kodukandis. Liiklemisvõimalused, vahendid ja taristu. Jalakäija sõbralik linn.
- 3) **Eesti.** Loodusväärtused ja kultuuriväärtused. UNESCO maailmapärand Eestis. Muuseumid, külastused ja virtuaaltuurid. Õppekäigud.
- 4) **Riigid ja nende kultuur.** Euroopa Liit, sümbolid, riigid ja keeled. Eesti roll Euroopa Liidus. Tuntud eestlased maailmas. Tuntud teistest rahvustest inimesed Eestis.
- 5) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Tõhus õppimine. Mina õppijana. Õpikeskkonna mõju õppimisele. Erinevad õppimisvõimalused ja koolid. Ohutus. Liiklusohutus liigeldes ratta või tõukerattaga. Veeohutus. Ohutud peod ja suhtlemine võõraga. Hädaabinumbri helistamine. Mittetulundusühingud Eestis ja nende roll ühiskonnas. Vabatahtliku töö võimalused õpilastele. Aktiivse puhkuse vajalikkus ja võimalused. Infotehnoloogia: riistavara, kasutusvõimalused keeleõppes. Sotsiaalmeedia ja äpid. Turvaline internet. Noortele suunatud saated. Uudistesaaet.
- 6) **Vaba aeg.** Aktiivse puhkuse vajalikkus ja võimalused. 7) **Tervis.** Füüsiline ja vaimne tervis. Vaimse tasakaalu toetamine.

9. klass

KUULDU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Saab aru erineva pikkuse ja keerukusega suuliste tekstide põhisistust, mõistab nii kirja- kui kõnekeelt.
- 2) Jälgib vilunud kõneleja elavat mõttevahetust ning saab aru selgelt struktureeritud diskussioonist.
- 3) Jälgib eakohaseid ettekandeid ja esitlusi, leiab infot ja teeb kokkuvõtte.

- 4) Saab aru enamikust suulistest üldkeelsetest tarbe- ja meediatekstidest, eristab kvaliteetajakirjandust kollasest.
- 5) Jälgib ja mõistab arvamuse- ja probleemartiklite ning saadete arutluskäiku usaldusväärsusest allikatest.
- 6) Arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda nii koolis kui ka väljaspool kooli.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Suuliste tekstide analüüs: Ajakohaste helifailide ja videomaterjalide kuulamine, mille eesmärk on peamise idee ja detailide mõistmine.
- 2) Arutelud ja diskussioonid: Osalemine aruteludes ja diskussioonides, kus kasutatakse erinevaid keelelisi ja retoorilisi võtteid.
- 3) Esitluste ja loengute vaatamine: Avalike esinemiste ja ettekannete kuulamine ning nende põhjal kokkuvõtete tegemine ja arvamuse avaldamine.
- 4) Meediamaterjalide analüüs: Raadio- ja televisioonisaadete ning muude meediamaterjalide kuulamine ja analüüsimine, et tuvastada võtmekohad ja hinnata info kvaliteeti.

LOETU MÕISTMINE

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Loeb keeletasemele vastavaid eri žanris ilukirjandustekste, analüüsib nende sisu ja mõistab sõnumit.
- 2) Valdab üldsõnavara tuttavatel ja aktuaalsetel teemadel, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Ilukirjanduse lugemine: Erinevate žanride tekstide lugemine nende sisu analüüsimiseks ja sõnumi mõistmiseks.
- 2) Tekstide töötlemine: Tekstide lugemine ja tõlgendamine, sealhulgas sõnavara ja süntaksi analüüsimine, et mõista ja selgitada sisu.
- 3) Sõnavara analüüs: Sõnavara laiendamine ja rakendamine loetava teksti kontekstis.

KIRJALIKUD TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Kirjutab/koostab eri tüüpi tarbetekste, näiteks kandideerimisdokumente: avaldus, motivatsioonikiri, elulookirjeldus, seletuskiri, volitus.
- 2) E-kiri, ning vormistab need korrektselt.
- 3) Kirjutab jutustavaid ja kirjeldavaid tekste nii realistlikus kui ka fantastilises laadis.
- 4) Kirjutab arutlevaid tekste, esitab poolt- ja vastuargumente, toob näiteid ning sõnastab kokkuvõtte alustekstide põhjal.
- 5) Kirjutab raamatu-, filmi-, teatri-, saate-, videoarvustuse loetu, nähtu, kuuldu põhjal.
- 6) Kasutab liit- ja lihtlauseid, lauselühendiga lauseid, otsekõnet; ühendab laused selgelt ja loogiliselt struktureeritud sidusaks tekstiks.
- 7) Kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliike ja -vorme, järgib õigekirjareegleid õpitu piires.
- 8) Tunneb eesti keele sõnamoodustuse põhimõtteid.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Erinevate tekstide koostamine: Erinevat tüüpi kirjalike tekstide koostamine, nagu avaldused, motivatsioonikirjad, esseed ja arvustused, rõhutades täpsust ja struktuuri.
- 2) Korrektuur ja redigeerimine: Kirjalike tekstide koostamise ja korrektuuriga tegelemine, jälgides grammatikareegleid ja õigekirja.
- 3) Argumenteeritud tekstide koostamine: Tekstide kirjutamine, kus esitatakse argumente ja näiteid, tuginedes loetule või kuuldavale, samuti isiklikule arvamusele.

SUULISED TOIMINGUD

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Suhtleb ettevalmistuseta küllaltki lüüdlalt tuttavatel ja eale vastavatel teemadel, väljendab oma seisukohti, tundeid ja soove, reageerib kaaslaste jutule aktuaalsetel teemadel.
- 2) Osaleb arutelus, väitluses, väljendub selgelt, üksikasjalikult ning argumenteeritult eakohastel ja aktuaalsetel teemadel.
- 3) Peab selgelt struktureeritud ettekande tuttavatel teemadel või alusteksti põhjal, esitab olulisemad seisukohad ning poolt- ja vastuargumentid.
- 4) Tunneb eesti keele grammatikat õpitu piires, tunneb sõna- ja sõnavormide moodustamise viise.
- 5) Arvestab keeleliste vahendite valikul suhtluse eesmärki, partnerit ja olukorda nii koolis kui ka väljaspool kooli.

- 6) Hääldeb sõnu ja lauseid selgelt ja loomulikult.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Hääldeharjutused: Sõnade ja lausete hääldamise kordamine ja parandamine kuulamisnäidiste põhjal.
- 2) Suulised esitlused: Suuliste esitluste ja kõnede harjutamine, kus tuleb selgelt ja argumenteeritult oma mõtteid esitada.
- 3) Aruteludes osalemine: Aruteludes ja väitlustes osalemine, kus tuleb oma mõtteid selgelt väljendada, argumenteerida ja kaaslastele vastata.

KULTUUR JA LOOMING

Õpitulemused:

Õpilane:

- 1) Väärtustab eesti keelt ja kultuuri, kasutab teadlikult eesti keele oskuse arendamiseks eestikeelset keelekeskkonda.
- 2) Kasutab õppes ajakohaseid keeletehnoloogilisi vahendeid eesmärgipäraselt, arvestab digiturvalisuse nõuetega.
- 3) Valdab üldsõnavara tuttavatel ja aktuaalsetel teemadel, väljendub selgelt, täpselt ja varieeruvalt.

Õppemeetodid, praktilised tööd, IKT kasutamine:

- 1) Kultuuriliste aspektide uurimine: Keele ja kultuuri tundmaõppimine kultuurimaterjalide, nagu raamatute, filmide ja muusika kaudu.
- 2) Kaasaegsete tehnoloogiate kasutamine: Keele ja kultuuri uurimine tehnoloogiliste vahendite ja ressursside abil, sealhulgas veebirakenduste ja -platvormide kasutamine.
- 3) Loomingulised projektid: Omandatud kultuuriteemade alusel enda tekstide ja projektide loomine, kasutades loovaid lähenemisviise keele õppimisel.

ÕPPESISU:

- 8) **Mina ja teised.** Avalik ja privaatne suhtlemine. (digisuhtlus: e-kiri, sotsiaalvõrgustikud). Turvaline digisuhtlus, koostöö veebikeskkonnas. Digisuhtluses kasutatav släng ja lühendid. Küberkiusamine ja viisakas käitumine võrgus. Küberturvalisus ja pahavara. Lähisuhted, põlvkondlik erinevus mõtteviisis, sugulased ja sugupuu, armastus- ja sõprussuhted, psühholoogiline suhtlusbarjäär, suhte probleemide ja konfliktide ennetamine ning lahendamine. Enesejuhtimisoskus ja eneseanalüüs.
- 9) **Kodu ja lähiümbrus.** Kogukondlikud rahvaalgatused, „Teeme ära!” talgud. Rohelise. Looduskaitse ja -hoid, prügi sorteerimine, taaskasutus ja pakendiringlus. Säästlik eluviis. Heakord ja heakorranõuded.
- 10) **Eesti.** Eesti eripära/koht/tuntus maailmas: e-riik, puhas keskkond, PISA-testide tulemused. Eesti keele kui riigikeele väärtustamine ja tähtsus, eestlaste välja- ja sisseränne; eesti keel ja kultuur maailmas. Eesti noored ja teadus. Vabariiklikud teemaaastad. Eesti keele keskkonnad, eesti tuntumad kirjanikud ning tüvitekstid. Eesti keelsed teabeallikad. Info kriitiline hindamine.
- 11) **Riigid ja nende kultuur.** Heategevusüritused, tänuüritused. Noorteorganisatsioonid, noortevahetus; õpilaste õpiränne.
- 12) **Igapäevaelu. Õppimine ja töö.** Formaalse ja mitteformaalse keeleõppe võimalused: tandemõpe, õpilasvõistlused, kohtumisõhtud, keelesõber, keeleklubid ja -kohvikud jt; Edasiõppimine: kutseõpe; õpipoisi õpe, õpilasvahetus; noorte tööhõive ja teenimisvõimalused: õpilasfirmad, töövarjupäevad, äriideede arendusnädalavahetused ehk hackatonid, start-up'id. Kandideerimiseks vajalikud tarbetekstid.
- 13) **Vaba aeg.** Noorte vaba aeg ja tegevusetus. Tegevusetuse põhjused ja tagajärjed. Turvalisuse tagamine. Aktiivne puhkus: matkad, jalgrattaretked, kultuurireisid, noorte laagrid; Huvitegevus: kujutav kunst, muusika, kirjandus, film, teater, fotograafia, sport, tants, käsitöö, kogumine jt loovtegevused.
- 14) **Tervis ja tervislik eluviis.** Füüsilise ja vaimse tervise tasakaal, terviseriskid, istuv eluviis, netisõltuvus jne, tasakaalustatud toitumine. Kriisiabi numbrid.

MATERJALE:

I kooliaste:

Värvilaul | Lastelaulud | LOLALA

Aastaajad ja kuud

Silvi Väljal “Jussikese seitse sõpra”

Margit Sarapik “Kalendrilinna lood”

Müts, sall ja kindad! | Lastelaulud | LOLALA

100 RAHVAMÄNGU LASTELE 1: Laulu - ja ringmängud

<https://lastekraan.err.ee/1608931742/lotte>

Muuseumitunnid | Eesti Loodusmuuseum
Nöbinina | Jupiter | ERR
Sagadi mõis - hotell, restoran, muuseum | 1.-3. klass
Muuseumitunnid - Eesti Tervisemuuseum
Muuseumitunnid - Lennusadam : Lennusadam
EKI.ee – Eesti Keele Instituut

II kooliaste:

Muuseumitunnid - Eesti Tervisemuuseum
EKI.ee – Eesti Keele Instituut
Sõnaveeb
Eesti keele süntesaator
Eesti keele speller
Eesti Vabaõhumuuseum – EVM
Esileht – Ajaloomuuseum
Eesti Arhitektuurimuuseum
Postimees Juunior: põnevad lood koolielust ja laiaast maailmast Postimees Juunior: põnevad lood koolielust ja laiaast maailmast
Täheke | Lastekraan | ERR
ajakiri Hea Laps
Lastekraan <https://lastekraan.err.ee/> Soovituslikud filmid:
“Erik Kivisüda”, “Nukitsamees”, “Arabella mereröövli tütar”, “Pipi Pikksukk”, “Vehkleja”, “Seltsimees laps”, “Lapsmasin”,
“Ruudi” Kooliväline tegevus:
rühmamängud Keelekeskus GAME <https://gamekeskus.ee/>

III kooliaste:

EKI.ee – Eesti Keele Instituut
Muuseumitunnid - Eesti Tervisemuuseum
Helga Nõu raamatud “Pea suu”, “Tõmba uttu” või “Kuues sõrm”
Koduümbruse asutuste kaardistamine, nt Google Maps’i abil sõnavara arendamiseks, keelemaastikuga tutvumiseks.
ERRi Novaator. “Rikas linn, vaene linn” (elurikkusest)
Lõbusad Eesti kohanimed <https://postiindeks.ee/et/blogi/lobusad-eesti-kohanimed/>
Päästeameti test “Kui tuleohutu on sinu kodu?” <https://kodutuleohutuks.ee/test/kui-tuleohutu-on-sinukodu/>
ERRi Aastakool: Klipid erinevatest koolidest <https://novaator.err.ee/k/aastakool>
H. Vallimäe. “Kuidas tõhusalt õppida?” <https://www.youtube.com/watch?v=MnLr7KRrFyM>
J. Aru “Kuidas mu aju õpib ehk kuidas paremini õppida?” <https://www.youtube.com/watch?v=VcYcJFU-f64>
RaRa õppematerjal erinevatest raamatutüüpidest
Peaasi: koolistressi test <https://peaasi.ee/koolistress/>
Eesti Tervisemuuseumi virtuaalnäitus “Unelood”
<https://virtuaal.tervisemuuseum.ee/unelood/unenaotuubid>
Eesti Tervisemuuseumi podcast Sünaps “Teekond puhtusesse. Hügieeni ajalugu”
Film “Polaarpoiss”
KEELESAADE. Netikett | Audioarhiiv | ERR
Eesti keele lemmatiseerija
noor.targaltinternetis.ee/suhtle-internetis-nutikalt/
Turvaline käitumine internetis ja küberkuritegevus – Infoühiskond
V peatykk Aktiivtööd III kooliaste K Tyli.pdf- konfliktide lahendamine
Tagasi Kooli e-tund “Mida tehakse minu taarapunkti toodud pakenditega?” ERRi “Vanast plekkpurgist saab uus. Teeme ära! [LINK](#)”
Eesti keele õppe tingimused ja keskkonnad, mis sobivad ka välismaal õppijale [LINK](#)
EV100 Keelekild: “Kohanimest Eesti” [LINK](#)
Filmid: “Vehkleja” (spordiajaloo), “Nimed marmortahvil” (Eesti Vabadussõjast), “Klass” (koolivägivallast), “Tõde ja õigus” (Eesti talurahva ajaloo), animafilm “Isand” (Fr Tuglase novelli “Popi ja Huhuu” ainetel); “Seltsimees laps” (küüditamisest lapse silme läbi)
Teosed: A. H. Tammsaare “Põrgupõhja uus Vanapagan”; Oskar Luts “Nukitsamees”, Jaan Kross “Wikmani poisid” (sobib ka telefilm) Janno Põldma, Heiki Ernitsa animafilm “Lepatriinude jõulud”, Kristi Piiper “Esimene kord”

Videoõps: kirjanduse põhiliigid: <https://www.youtube.com/watch?v=TyvIQhTPsEU> Teave PISA-testide kohta HTM-i kodulehel: <https://www.hm.ee/pisa>

Settle in Estonia õppekomplekt: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/32723-Kohanemisprogrammi-Settle-in-Estonia-eesti-keele-A1-taseme-koolituse-materjalid/315780>

4. Kirjandus

4.1 II kooliaste

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet;
- 4) õpib tundma ilukirjandusteose poeetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- 5) loeb, analüüsib ja mõistab jõukohase keerukusega eri žanris laste- ja noortekirjandust nii eesti kui ka maailmakirjandusest, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- 6) rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

5. klass

Eeldatavad õpitulemused

5. klassi õpilane:

- 1) loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt neli tervikteost;
- 2) loeb lususalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisevõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist;
- 3) tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;
- 4) loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi;
- 5) kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad;
- 6) väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri;
- 7) õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri;
- 8) eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhilike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 9) nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust;
- 10) koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte;
- 11) nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte;
- 12) iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;
- 13) järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut;
- 14) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta;
- 15) kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste;
- 16) osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd;
- 17) esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;
- 18) mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele;
- 19) jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- 20) jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal;
- 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid

Õppeaine ajaline maht (tundide arv): 2 tundi nädalas

Kasutatav õppekirjandus:

Jaak Urmet, Lauri Vanamõlder 2012, 2013. Kirjanduse õpik 5. klassile I, Avita.

Jaak Urmet, Lauri Vanamõlder 2012, 2014. Kirjanduse õpik 5. klassile II, Avita.

Reeli-Alli Külvi, Maret Varblas, Miina Leemets 2012. Kirjanduse töövihik 5. klassile I, Avita.

Reeli-Alli Külvi, Maret Varblas, Miina Leemets 2012. Kirjanduse töövihik 5. klassile II, Avita.

Kirjanduse digiõpik 5. klassile, Avita: www.opiq.ee

Ülle Mäekivi, Maarika Lips 2011. Loovus. Võtteid loovuse arendamiseks eesti keele ja kirjanduse tundides, Koolibri.
 Eesti entsüklopeedia
 Võõrsõnade leksikon
 Internetikeskkonnad www.folklore.ee, www.err.ee, www.youtube.err.ee, www.raamatukoi.ee

Õppeaine sisu lühikirjeldus:

Teema/kursus	Alateema	Õppesisu ja õppetegevus
Kirjandustekstide valik ja lugemine	Huvipakkuv kirjandusteos	Loeb vähemalt kaheksa laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.
	Lugemine ja selle eesmärgistamine; lugemistehnikad	Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.
Kultuuri- ja kirjandusteadmised	Raamatukogud	Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.
	Eesti kirjaniike muuseumid; ELK	Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine.
	Pärimuskultuur	Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine.
	Kirjandusteose dramatiseering	Kooli- ja kodukandipärimus. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid.
	Kirjandusteose ekraniseering	Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine.
	Mõisted	Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega.
		ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.
		Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlause ning märksõnadena.
		Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ning sõnastamine.

Teksti analüüs ja tõlgendamine	Tekst kui tervik	Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.
	Teose teema ja kesksed mõtted	Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelaste vaheliste suhete jälgimine. Tegelaste vaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused.
	Teose tegelased; nende suhted	Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja.
	Toimumise aeg ja koht; põhjuse ja tagajärje seos	Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla.
Tekstiloom	Luuletekst; selle väljendusvahendid; teema; meeleolu; vorm; riim; rütm	Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused.
	Seiklusjutt; ajalooline jutustus	Päevikuvormis ilukirjandus.
	Päevikuvorm	Valmi tunnused.
	Valm	Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Tekstiloomi paaris- ja rühmatööna.
Teksti esitamine ja kuulamine	Oma kogemuste ja mõtete väljendamine; loovkirjutamine	Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.
	Paaris- ja rühmatöö	
Teksti esitamine ja kuulamine	Esitus; selle eesmärgistamine; aktiivne kuulamine	

Autoreid ja teoseid

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

Tüvitekste: E. Raud, „Kalevipoeg“; E. Bornhöhe, „Tasuja“; J. Kross, „Mardileib“; F. R. Kreutzwald, „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ vm eesti muinasjutu- või muistendikogumikud.

Luule: O. Arderi, Contra, A. Ehini, L. Koidula, Juhan Liivi, V. Luige, K. Merilaasi, H. Männi, E. Niidu, P.-E. Rummo, H. Runneli, J. Sanga, I. Trulli, L. Tungla, J. Vaiksoo, A. Valliku, H. Vilepi, Wimbergi jt luulet; valik valme.

Proosa:

Eesti kirjandus: A. Feldmanis, L. Ulman, „Erik Kivisüda“; K. Hinrikus, „Kui emad olid väikesed“, „Elevant“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; H. Jõgisalu, „Nõiutud allikas“, „Suutäis soolast“; K. Kaldmaa, „Halb tüdruk on jumala hea olla“, „Lydia“; K. Kass, „Nõianeiu nõbinina“; M. Keränen, „Varastatud oranž jalgratas“ jt krimilood; A. Kivirähk, „Sirli, Siim ja saladused“; M. Loper, „Inglite linn“; J. Parijõgi, „Teraspoiss“; A. Pervik, „Arabella, mereröövli tütar“, P. Päär, „Õnneliku inimese särk“; „Kallis härra Q“; S. Rannamaa, „Kadri“; J. Rannap, „Koolilood“; E. Raud, „Lugu lendavate taldrikutega“, „Roostevaba mõõk“; P. Raud, „Printsess Lulu ja härra Kere“, „Sanna ja salakütid“; R. Reinaus, „Kuidas mu isa endale uue naise sai“, „Nõidkapteni needus“, „Maarius, maagia ja libahunt Liisi“; R. Roht, „Mägi Urask“; A. Saar, „Kuidas meil asjad käivad“, „Kuidas minust ei saanud kirjanikku“, „Õudne lugu“; J. Smuul, „Meremees Murka“; I. Soopan, „Kõik poisid ei saa suureks“; I. Tomusk, „Volli“ sari, „Ajaränduri“ sari; T. Toomet, „Vana aja koolilood“; A. Turovski, „Minu loomad“; J. Tuulik, „Vares“; M. Ulman, „Nukkude teater“, J. Vaiksoo, „King nr 39“ jt sarja raamatud; jm.

Maailmakirjandus: J. M. Barrie, „Peeter Paan“; J. Barrowman, C. Barrowman, „Õõnsa Maa saladus“; L. F. Baum, „Võlur Oz“; H. Burnett, „Väike printsess“, „Väike lord Fauntleroy“; C. Cassidy, „Pöörane“; C. Dickens, „Oliver Twisti seiklused“; G. Durrell, „Minu pere ja muud loomad“; N. R. Gaiman, „Kalmisturaamat“; A. Gavalda, „35 kilo lootust“; E. Ibbotson „Reis Merejõe“, L. St John, „Valge kaelkirjak“, „Delfiini laul“; S. Kolu, „Rööbelite“ sari; J. Krüss, „Timm Thaler ehk Müüdnud naer“; E. Kästner, „Veel üks Lotte“; A. Lindgren, „Kalle Blomkvist“, „Hulkur Rasmus“, „Röövlitütar Ronja“; U. K. Le Guin, „Meremaa võlur“; C. S. Lewis, „Lõvi, nõid ja riidekapp“ jm „Narnia“ sari; H. Lofting, „Doktor Dolittle“; C. Nöstlinger, „Vahetuslaps“; K. May, „Winnetou“; F. Molnár, „Pál-tänavä poisid“; J.-C. Mourlevat, „Ookeani kutse“; K. Ohlsson, „Klaaslapsed“, „Hõbedapoiss“, „Kiviinglid“; S. Olsson, A. Jacobsson, „Berti päevik“; R. J. Palacio, „Ime“; M. Parr, „Vilgukivioru Tonje“; E. H. Porter, „Pollyanna“; T. Pratchett, „Kettamaailma“ sari; O. Preussler, „Krabat“; G. Rodari, „Cipollino seiklused“; J. K. Rowling, „Harry Potten“ sari; A. M. G. Schmidt, „A nagu Aabel“ ja „Miisu“; V. Schwab, „Kummituste linn“ jt sarja raamatud; J. Spinelli, „Tähetüdruk“; R. L. Stevenson, „Aarete saar“; C. R. Zafon, „Uduprints“; J. Till, „Charlie“ sari; J. R. R. Tolkien, „Kääbik“; Maria Turtšaninoff, „Maresi. Punase kloostrikroonikad“; M. Twain, „Tom Sawyeri seiklused“; J. Vilé, „Siberi haiku“; jm.

Näitekirjandus: O. Luts „Kapsapea“; M. Ulman, „Kohkumatud lapsehoidjad“ jm.

Pärimus: valik eesti ja teiste rahvaste muistendeid ja muinasjutte; mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; valik vanakreeka müüte; E. Raud, „Kalevipoeg“; M. Haavio, „Kalevala“; jm.

6. klass

Õppeaine ajaline maht (tundide arv): 2 õppetundi nädalas, 70 tundi õppeaastas.

Kasutatav õppekirjandus:

Kaesvelt, Reeli-Alli, Leemets, Miina & Varblas, Maret. 2013. Kirjanduse töövihik 6. klassile. Tallinn: Avita.

Kaesvelt, Reeli-Alli, Leemets, Miina & Varblas, Maret. 2013. Kirjanduse ülesannete kogu 6. klassile - - <https://www.opiq.ee/Kit/Details/>. Tallinn: Avita.

Urmet, Jaak & Vanamõlder, Lauri 2013. Kirjanduse õpik 6. klassile I osa. Tallinn: Avita.

Urmet, Jaak & Vanamõlder, Lauri 2013. Kirjanduse õpik 6. klassile II osa. Tallinn: Avita.

Urmet, Jaak & Vanamõlder, Lauri 2013. Kirjanduse õpik 6. klassile - <https://www.opiq.ee/Kit/Details/81>. Tallinn: Avita.

Õpitulemused:

Klassi lõpetamisel õpilane:

1) on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erizänrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut); loeb eakohast erizänrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist; tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja -kogemustest;

2) jutustamine jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel; jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu; 3) teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused koostab teksti kohta eri liiki küsimusi; vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu; järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nendevahelisi suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, võrdleb iseennast

mõne tegelasega; leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte; arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse; Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine; tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust; mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes; Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi, muinasjutu, kõnekäänu ja vanasõna olemust;

4) esitamine esitab peast luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust;

5) omalooming, kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti.

Õppeaine sisu lühikirjeldus:

Teema	Alateema	Õppesisu ja õppetegevus
Kirjandustekstide valik ja lugemine		Loeb vähemalt kaheksa laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.
	Huvipakkuv kirjandusteos	Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.
	Lugemine ja selle eesmärgistamine; lugemistehnikad	Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.
	Raamatukogud	Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine.
	Eesti kirjanike muuseumid; ELK	Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine.
	Pärimuskultuur	Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine ja külastamine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine.
	Kultuuri- ja kirjandusteadmised	Kooli- ja kodukandipärimus. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu tunnused ja tüüp tegelased. Eri liiki muistendid.
	Kirjandusteose dramatiseering	Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine.
	Kirjandusteose ekraniseering	Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega.
	Mõisted	Ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus.
	Tekst kui tervik	Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele

Teksti analüüs ja tõlgendamine	Teose teema ja kesksed mõtted	vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetega ning märksõnadena.
	Teose tegelased; nende suhted	Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ming sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.
	Toimumise aeg ja koht; põhjuse ja tagajärje seos	Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused.
	Luuletekst; selle väljendusvahendid; teema; meeleolu; vorm; rütm	Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja.
	Seiklusjutt; ajalooline jutustus	Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine. Luuletuse teema määramine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, rütm ja kõla.
	Päevikuvorm	Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused.
	Valm	Päevikuvormis ilukirjandus.
Tekstiloomine	Oma kogemuste ja mõtete väljendamine; loovkirjutamine	Valmi tunnused.
	Paaris- ja rühmatöö	Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Tekstiloomine paaris- ja rühmatööna.
	Esitus; selle eesmärgistamine; aktiivne kuulamine	Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rollitekti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.
Teksti esitamine ja kuulamine		

Autoreid ja teoseid

Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

Tüvitekste: E. Raud, „Kalevipoeg“; E. Bornhöhe, „Tasuja“; J. Kross, „Mardileib“; F. R. Kreutzwald, „Eesti rahva ennemuistsed jutud“ vm eesti muinasjutu- või muistendikogumikud.

Luule: O. Arder, Contra, A. Ehin, L. Koidula, Juhan Liiv, V. Luik, K. Merilaas, H. Mänd, E. Niit, P.-E. Rummo, H. Runnel, J. Sang, I. Trull, L. Tungal, J. Vaiksoo, A. Vallik, H. Vilep, Wimberg jt; valik valme; luule lauludes.

Proosa:

Eesti kirjandus: A. Feldmanis, L. Ulman, „Erik Kivisüda“; K. Hinrikus, „Kui emad olid väikesed“, „Elevant“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; H. Jõgisalu, „Nõiutud allikas“, „Suutäis soolast“; K. Kaldmaa, „Halb tüdruk on jumala hea olla“, „Lydia“; K. Kass, „Nõianeiu nõbinina“; M. Keränen, „Varastatud oranž jalgratas“ jt krimilood; A. Kivirähk, „Sirli, Siim ja saladused“; M. Loper, „Inglite linn“; J. Parijõgi, „Teraspoiss“; A. Pervik, „Arabella, mereröövli tütar“, P. Päär, „Õnneliku inimese särk“; „Kallis härra Q“; S. Rannamaa, „Kadri“; J. Rannap, „Koolilood“; E. Raud, „Lugu lendavate taldrikutega“, „Roostevaba mõök“; P. Raud, „Printsess Lulu ja härra Kere“, „Sanna ja salakütid“; R. Reinaus, „Kuidas mu isa endale uue naise sai“, „Nõidkapteni needus“, „Maarius, maagia ja libahunt Liisi“; R. Roht, „Mäger Urask“; A. Saar, „Kuidas meil asjad käivad“, „Kuidas minust ei saanud kirjanikku“, „Õudne lugu“; J. Smuul, „Meremees Murka“; I. Soopan, „Kõik poisid ei saa suureks“; I. Tomusk, „Võlli“ sari, „Ajaränduri“ sari; T. Toomet, „Vana aja koolilood“; A. Turovski, „Minu loomad“; J. Tuulik, „Vares“; M. Ulman, „Nukkude teater“, J. Vaiksoo, „King nr 39“ jt sarja raamatud; vm.

4.2 III kooliaste

Kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust;
- 2) arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektsed kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poeetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- 5) loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- 6) rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;
- 2) loeb lususalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aine- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;
- 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;
- 7) eristab ilukirjanduse põhilike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;
- 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;
- 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;
- 11) teeb kokkuvõtte teose süžeeist, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;

- 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujudid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- 15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- 16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- 17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistatusnõudeid;
- 18) osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;
- 19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- 20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;
- 21) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.

7. klass

Talviste, Katre 2024. Kirjanduse töövihik 7. klassile. Labürint I. Tallinn: Avita.

Talviste, Katre 2024. Kirjanduse elektrooniline õpetajaraamat 7. klassile. Avita.

Kivisilla, Veronika; Ratassepp, Priit & Talve, Katre 2024. Kirjanduse õpik 7. klassile. Labürint I. Tallinn: Avita.

Kivisilla, Veronika, Ratassepp, Priit & Talve, Katre 2023. Elektrooniline kirjanduse õpik 7. klassile. Labürint I. Avita.

Õppesisu

Teema	Alateema	Õppesisu
Kirjandustekstid	Kirjandustekstide valik ja lugemine	Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt. Loeb vähemalt neli tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.
	Raamat	Ilukirjandus. Suuline ja kirjalik sõnakunst. Raamat kui teabekandja. Trüki-, digi- ja audioraamat. Autoriõigused.
	Raamatukogu	Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR).
	Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess	Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine.

		Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine Tsitaat ja viide raamatus.
Kultuuri- ja kirjandusteadmised	Pärimus	Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris. Looduspärimus. Eesti Rahvaluule Arhiiv. Rahvaluule tunnused. Rahvaluule põhiliigid ja žanrid. Regivärss. Algriim. Parallelism. Regilaul ja riimiline rahvalaul. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatused. Metafoor.
	Elulood kirjanduses	Biograafia ja autobiograafia. Mälestused ehk memuaarid. Prototüüp. Oskar Lutsu looming. Päevik ja kiri.
	Kirjandusteose dramatiseering	Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog., dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika eritlemine. Eesti teatritega tutvumine.
	Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid	Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Eepika, lüürika ja draamatika tunnused. Romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Reisikiri ja elulooraamat. Luule. Epiteet, metafoor, isikustamine. Vabavärsiline luule. Haiku. Piltluule. Ühismeedia- ja räpluule. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Nüüdisluule vormid ja žanrid.
Teksti analüüs ja tõlgendamine	Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine	Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausetes ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine.
	Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine	Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga.

	Kirjanduslik tegelane Sündmuste toimumise aeg ja koht Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine Luuleteksti väljendusvahendid	Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määramine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöo kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonelemendid: sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Kirjelduse eesmärk teoses. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Olulisemate kõla-, kõne- ja lausekujundite määramine ja seostamine teksti kui tervikuga. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine teosest. Teksti allegooria ja allteksti mõistmine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega.
Tekstiloom		Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomi paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.
Suuline väljendusoskus		Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktatsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.
Autorid ja teosed	Tüviteksid Luule	O. Luts, „Kevade“ J. Liiv, E. Enno, A. Haava, J. Viiding, A. Ehin, K. Ehin, K. M. Sinijärv, A. Alliksaar, Contra, A. Ehin, K. Ehin, E. Enno, D.

		Kareva, L. Rapp, K. J. Peterson, valik ühismeedia- ja räppuulet; luule lauludes.
	Eesti kirjanduse proosateosed	M. Heinsaare novelle, "Artur Sandmani lugu"; S. Henno, "Mina olin siin"; J. Jaik, "Kaarnakivi"; M. Järve, "Esimene aasta"; M. Karu, "Nullpunkt"; A. Kivirähk, "Ivan Orava mälestused"; M. Laurik, "Mina olen surm"; J. Maasik, "Enne lõppu"; H. Nõu, "Pea suu"; K. Piiper, "Tõde või tegu"; K. Raudsepp, "Lihtsalt ära jää üksi"; R. Reinaus, "Must vares", "Verikambi", "Vaevatud"; L. Roomets, "Üks väike valge tuvi"; O. Ruitlane, "Vee peal"; V. Uibopuu, "Janu";; A. Vallik "Kuidas elad, Ann?"; vm.
	Maailmakirjandus	D. Almond, "Skellig", C. Brontë, "Jane Eyre"; S. Chbosky, "Müüriilleks olemise iseärasused"; S. Collins, "Näljamängud"; B. Conaghan, "Kui härra koer hammustab"; ; S. Crossan, "Üks"; C. Crowley, "Sõnad sügavas sinises"; J. Dashner, "Labürindi jooksa"; D. Defoe, "Robinson Crusoe"; A. Dumas, "Kolm musketäri", "Krahv Monte-Cristo"; G. Forman, "Kui ma jään"; A. Frank, "Anne Franki päevik"; J. Gaarder, "Apelsinitüdruk"; N. Gaiman, "Tähetolm"; W. Golding, "Kärbeste jumal"; J. M. Green, "Süü on tähtedel"; M. Haddon, "Kentsakas juhtum koeraga öisel ajal"; D. Harms, "Väljapudenevad vanaeided"; L. Harrison, "Monster High. Tere tulemast koletiste kooli"; J. Jägerfeld, "Minu suurejooneline elu", "Superkoomik"; T. Lehtinen, "Tiivad varvaste vahel"; A. Lindgren, "Vennad Lõvisüdamed"; E. Lockhart, "Me olime valetajad"; A. Marshall, "Ma suudan hüpata üle lompide"; K. Millay, "Vaikuse meri"; P. Ness, "Kui koletis kutsub"; U. Poznanski, "Erebos"; P. Pullman, "Kuldne kompass"; P. Reeve, "Surelikud masinad"; L. Sachar, "Augud"; A. de Saint-Exupéry, "Väike prints"; sari "Seiklusjutte maalt ja merelt"; M. Scott, "Nicholas Flameli" sari; B. Selznick, "Hugo Cabret" leiutis; N. Shusterman, "Challengeri sügavik"; S. Simukka, "Punane nagu veri"; G. Soucy, "Väike tüdruk, kes armastas liialt tuletikke"; J. Teller, "Mitte midagi"; J. R. R. Tolkien, "Sõrmuste isand"; M. Twain, "Prints ja kerjus"; L. Ulitskaja, "Võõrad lapsed"; J. Vagner, "Vongozero"; J. Verne, "Kapten Granti lapsed" vm; L. Walton, "Ava Lavanderi iseäralikud ja kaunid kannatused"; reisi- ja elulooraamat eesti ja/või maailmakirjandusest.
	Näitekirjandus	K. Aareleid, "Linnade põletamine"; "J. Ashilevi, "Nagu poisid vihma käes"; ; A. Kivirähk, "Kevadine Luts", "Vombat"; U. Lennuk, "Paunvere poiste igavene kevade"; S. Nurklik, "Kas ma olen nüüd elus"; M. Ulman, "Võluõunad ehk Naeru kätte võib surra"; vm.
	Pärimus	Valik eesti jt rahvaste muinasjutte; valik vanakreeka ja -rooma müüte; F. R. Faehlmanni müütilised muistendid; rahvalaule, mõistatusi, kõnekäande ja vanasõnu; tänapäeva folklooritekste vm.

8. klass

Õppeaine ajaline maht (tundide arv): 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Kasutatav õppekirjandus:

Aruvee, Merilin 2012. Kirjanduse töövihik 8. klassile. Labürint II. Tallinn: Avita.

Kivisilla, Veronika, Ratassepp, Priit & Rooste, Jürgen 2012, 2021. Kirjanduse õpik 8. klassile. Labürint II. Tallinn: Avita.

Kivisilla, Veronika, Ratassepp, Priit & Rooste, Jürgen 2012, 2021. Kirjanduse elektrooniline õpik 8. klassile. Labürint II - <https://www.opiq.ee/>

Vainola, Kätlin & Talvista, Katre 2014. E-tund. Kirjanduse elektrooniline õpetajaraamat 8. klassile. Avita.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt nelja loetud tervikteost;
- 2) loeb lususalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- 3) loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- 4) tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;
- 5) selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- 6) kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;
- 7) eristab ilukirjanduse põhilisi ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- 8) leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;
- 9) toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;
- 10) nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;
- 11) teeb kokkuvõtte teose süžee, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- 12) analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- 13) rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;
- 14) kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- 15) võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi;
- 16) kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- 17) hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistamisnõudeid;
- 18) osaleb arutlusel, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd;
- 19) koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- 20) esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;
- 21) kasutab tekstianalüüsi õigesti kirjanduse põhimõisteid.

Õppesisu

Teema	Alateema	Õppesisu
Kirjandustekstid	Kirjandustekstide valik ja lugemine	Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt. Loeb vähemalt neli tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.

	Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess Raamatukogud	Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digi- ja audioraamatud Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad.
Kultuuri- ja kirjandusteadused	Pärimuskultuur Rahvaluule Kirjandusteose dramatiseering	Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid. Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluule põhiliigid ja žanrid. Muinasjutu liigid ja tunnused. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Naljandi ja anekdoodi tunnused. Tänapäeva folkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule veebilehed. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu. Euroopa teatri sünn. Eesti teatritega tutvumine. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Filmikunsti väljendusvahendid: kaader ja plaan, valgus, värv ja heli. Stsenarium. Montaaž. Loo, tegelaste ja miljöö kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine. Kirjandus ja visuaalsed kunstid, nt koomiks, graafiline romaan, ühismeediaaluule. Kirjandus ja fotograafia.

	Kirjandusteose ekraniseering Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid Mõisted	Eepika, lüürika ja draamatika tunnused. Eepose, romaani, jutustuse ja novelli tunnused. Ulme- ja krimiromaani tunnused. Lüürilise luule põhitunnused. Vabavärsiline luule. Ühismeedia- ja räpluule. Nüüdisluule vormid ja žanrid. Komöödia, tragöödia ja draama tunnused. Arvustus, biograafia, draama, draamatika, eepika, eepos, isikustamine, jutustus, komöödia, kõnekäänd, lõppriim, lüürika, metafoor, muinasjutt, muistend, mõistatus, müüt, novell, romaan, siire, žanr, tragöödia, vabavärss, vanasõna.
Teksti analüüs ja tõlgendamine	Teksti mitmetähenduslikkus Teemad ja probleemid kirjanduses Kirjanduslik tegelane	Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausetes ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöö kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikkuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Teksti kompositsioonielemendid: sissejuhatuse, sõlmituse, teemaarenduse, kulminatsiooni, lõplahenduse. Kirjelduse eesmärk teoses.

	Sündmuste toimumise aeg ja koht Ilukirjanduslikud väljendusvahendid Luuleteksti väljendusvahendite ja poeetika eritlemine	Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Olulisemate kõla-, kõne- ja lausekujundite määratlemine ja seostamine teksti kui tervikuga. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine teosest. Teksti allegooria ja allteksti mõistmine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse temaatika, aegruum, kompositsioon, riim, rütm ja kõla. Luule eri kogemisviisid. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega.
Tekstiloomed	Omalooming	Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomed paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.
Suuline väljendusoskus		Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.
Autorid ja teosed	Tüviteksid Luule Eesti kirjanduse proosateosed	A. Kitzberg, „Libahunt“ J. Liiv, I. Kolla, T. Tasuja, L. Sommer, E. Enno, L. Koidula, K. Lepik, M. Under, K. Kesküla, J. Rooste, A. Teede, ühismeedia- ja räppuulet; luule lauludes. K. Aareleid, „Linnade põletamine“; J. Ashilevi, „Kehade mets“; K. Ehin, „Paleontoloogi päevaraamat“; I. Hargla, „Apteker Melchiori“ sari; M. Heinsaare novelle, „Artur Sandmani lugu“; S. Henno, „Mina olin siin“; A. Hvostov, „Sillamäe passioon“; J. Jaik, „Kaarnakivi“; M. Järve, „Esimene aasta“; M. Karu, „Nullpunkt“; A. Kivirähk, „Ivan Orava mälestused“, „Sinine sarvedega loom“; K. Kivirüüt, „Okultismiklubi“; J. Kross, „Väike Vipper“; M. Laurik, „Mina olen surm“; J. Liiv, „Vari“; J. Maasik, „Enne lõppu“; H. Nõu, „Pea suu“; K. Piiper, „Tõde või tegu“; K. Raudsepp, „Lihtsalt ära jää üksi“; R. Reinaus, „Must vares“,

	Maailmakirjandus “Verikambi”, “Vaevatud”; L. Roomets, “Üks väike valge tuvi”; O. Ruitlane, “Vee peal”; A. Tšehhovi novelle; F. Tuglase novelle; V. Uibopuu, “Janu”; P. Vallaku novelle; A. Vallik “Kuidas elad, Ann?”; vm. D. Almond, “Skellig”; M. Atwood, “Orüks ja Ruik”; C. Brontë, „Jane Eyre“; S. Chbosky „Müürililleks olemise iseärasused“; A. Christie romaan; P. Coelho, “Alkeemik”; S. Collins, „Näljamängud“; B. Conaghan „Kui härra koer hammustab“; A. Conan Doyle, „Baskerville’ide koer“; S. Crossan, „Üks“; C. Crowley, „Sõnad sügavas sinises“; J. Dashner, „Labürindi jooksja“; D. Defoe, “Robinson Crusoe”; A. Dumas, „Kolm musketäri“, “Krahv Monte-Cristo”; G. Forman, „Kui ma jään“; J. Gaarder „Apelsinitüdruk“; N. Gaiman, “Tähetolm”; W. Golding, „Kärbeste jumal“; J. M. Green, „Süü on tähtedel“; M. Haddon, „Kentsakas juhtum koeraga öisel ajal“; D. Harms, “Väljapudenevad vanaeided”; L. Harrison, „Monster High. Tere tulemast koletiste kooli“; J. K. Jerome, “Kolm meest paadis”; J. Jägerfeld, „Minu suurejooneline elu“, “Superkoomik”; S. King, “Lemmikloomasurnuaiad”; N. H. Lee, “Tappa laulurästast”; T. Lehtinen, “Tiivad varvaste vahel”; A. Lindgren, “Vennad Lõvisüdamed”; E. Lockhart, „Me olime valetajad“; A. Marshall, “Ma suudan hüpata üle lompide“; K. Millay, „Vaikuse meri“; P. Ness, “Kui koletis kutsub“; G. Orwell, “Loomade farm”; E. A. Poe’ novelle; U. Poznanski, “Erebos”; P. Pullman, “Kuldne kompass”; P. Reeve, „Surelikud masinad“; ; L. Sachar, „Augud“; A. de Saint-Exupéry, “Väike prints”; J. Salinger, „Kuristik rukkis“; sari “Seiklusjutte maalt ja merelt”; M. Scott, “Nicholas Flameli” sari; B. Selznick, “Hugo Cabret’ leiutus”; N. Shusterman, „Challengeri sügavik“; S. Simukka, “Punane nagu veri”; G. Soucy, „Väike tüdruk, kes armastas liialt tuletikke“; A. ja B. Strugatski, “Hukkunud Alpinisti hotell”; J. Teller, „Mitte midagi“; J. R. R. Tolkien, “Sõrmuste isand”; M. Twain, „Prints ja kerjus“; L. Ullitskaja, “Võõrad lapsed”; J. Vagner, “Vongozero”; J. Verne, “Kapten Granti lapsed” vm; L. Walton, „Ava Lavanderi iseäralikud ja kaunid kannatused“; O. Wilde, “Õnnelik prints”; reisi- ja elulooraamat eesti ja/või maailmakirjandusest. K. Aareleid, “Linnade põletamine”; “J. Ashilevi, “Nagu poisid vihma käes”; A. Kivirähk, “Kevadine Luts”, “Vombat”; L. Koidula, “Säärane mulk”; U. Lennuk, “Paunvere poiste igavene kevade”; S. Nurklik, “Kas ma olen nüüd elus”; M. Ulman, “Võluõunad ehk Naeru kätte võib surra”; vm. Valik eesti jt rahvaste muinasjutte; valik vanakreeka ja -rooma müüte; F. R. Faehlmanni müütilised muistendid; rahvalaule, mõistatusi, kõnekäände ja vanasõnu; tänapäeva folklooritekste vm.
--	---

	Näitekirjandus	
	Pärimus	

9. klass

1. Aine nimetus: 9. klassi kirjandus

2. Aine õpetamise üldesmärgid:

- Täiustada lugemis-, kirjutamis- ja arutlusoskust
- Äratada õpilastes kirjanduslikku loomehuvi ja ergutada sellekohaseid katsetusi, arendada kreatiivsust
- Arendada kõne-, kuulamis- ja esinemisoskust
- Laiendada õpilaste silmaringi lugedes erinevaid tekste
- Tutvuda eesti ja maailmakirjanduse tüviteksidega
- Seostada kirjandust teiste kunstiliikidega

3. Aine ajaline maht: 2 tundi nädalas ehk 70 tundi õppeaastas

4. Eeldatav õpilaskontingent ja õppija lähtetase:

- * Õpilased on läbinud senise III kooliastme (7. - 8.klassi) kirjanduse õppekava
- * Õppeaasta alguses selgitada välja õpilaste varasemad teadmised ja oskused vastava loovtöö ja/või funktsionaalse lugemise testide abil

5.Tugiained: eesti keel, ajalugu, ühiskonnaõpetus, meedia, inimeseõpetus, geograafia, muusikaõpetus, kunst, muusika

6. Õppeaine sisu:

Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud ülelugemine.

Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine.

Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine. Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine.

Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega.

Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Tekstilähedane jutustamine märksõnade abil. Loo jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või eri liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi.

Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine. Tutvumine erinevate meedia (raadio, televisioon, internet) jutustamisviisidega.

Loetud teksti visualiseerimine erinevate meetodite abil.

Funktsionaalne lugemisoskuse arendamine.

Õppeaine sisu lühikirjeldus:

Teema/kursus	alateema	Õppesisu ja õppetegevus
Lugemise eesmärgistamine, jutustamine	Lugemisstrateegiad	Lugemise iseseisev eesmärgistamine. Kiire ja aeglane lugemine, ülelibisev ja süvenenud lugemine, funktsionaalne lugemine. Erinevate lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine.

		Etteloetava teksti mõtestamine ja tõlgendamine. Tervikteoste lugemine.
	Jutustamine	Teksti kavastamine, tekstilähedane jutustamine märksõnade abil. Loo jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või eri liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine.
	Terviklikult loetavad kirjandusteosed	Tervikkäsitletakse eesti kirjandusklassikasse kuuluvaid erižanrilisi teosed, III kooliastmele kohaseid teemavaldkondi. Trimestri jooksul tervikkäsitletakse kolme - nelja teost. Huvipakkuva kirjanduse leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega, teose analüüs. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.
	Teksti mõistmist toetavad tegevused	Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnade või arvamusega, tekstile toetumata. Teksti kavastamine, kesksete mõtete leidmine. Teose teema ja peamõtte sõnastamine. Analüüs-arutelu, kirjandi kirjutamine. Konspekti koostamine. Ettekanded, probleemipõhised väitlused. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ning tekstinäidete varal. Probleemaatika sõnastamine, loetu põhjal järelduste tegemine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.
	Tervikteksti mõistmine	Karakterianalüüs. Staatiline ja dünaamiline karakter. Tegelase suhe iseenda, teiste tegelaste ning ümbritseva maailmaga. Tegelastevahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs. Tegelaste tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelasrühmade vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon. Karakterianalüüs. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljöö kirjeldamine. Süžeearendusetapid. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine. Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Kirjandusvoolud ja -rühmitused.
Kujundliku mõtlemise keelekasutuse mõistmine, kirjandusliku ja	Kujundlik keelekasutus	Kõne- ja lausekujundite tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine.

metakeele tundmine.		
	Folkloor	Rahvaluule liigid ja alaliigid. lide sõna jõud ja vägi. Rahvalaulu uued kuued, regivärsiline ja riimiline rahvalaul. Rahvajuttude tunnused. Rahvaluule lühiliigid. Poploor.
	Luuleteksti tõlgendamine	Lüürika olemus, tunnused, kujundid. Luule keel. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine. Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Eesti luuletajad läbi aegade. Luulekogudega tutvumine, luuleanalüüsi koostamine.
	Teksti kompositsioonialemendid	Sissejuhatus, sõlmitus, teemaarendus, kulminatsioon, lõpplahendus. Staatile ja dünaamiline karakter. Prototüüp.
	Ilukirjanduse põhiliigid	Eepika, lüürika ning dramaatika tunnused, žanrid. Eepose, jutustuse, novelli, romaani, eepoia tunnused. Dramaatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Kirjandusteose dramatiseeringud, ekraniseeringud..
Teksti esitus ja omalooming	Teksti esitus	Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus. Esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse valimine. Korrekne kehahoid. Diktsioon. Miimika ja žestide jälgimine. Teost tutvustava ettekande koostamine ja esitamine. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoog või monoloog). Draamateksti esitamine ositi.
	Omalooming	Sisemonoloog, karakterianalüüs, võrdlev karakteristika. Kiri ühelt tegelaselt teisele või kiri kirjanikule. Lugu muudetud vaatepunktiga. Tegelase elulugu. Kirjandusteose probleemidest lähtuv arutus. Retsensioon.
Põhjalikumalt käsitletavat autorid	Eesti kirjanduse ajalugu	K. J. Peterson, Fr. R. Kreutzwald, L. Koidula, J. Liiv, Fr. Tuglas, A. Gailit, A. H. Tammsaare, A. Alliksaar, M. Under, H. Visnapuu, B. Alver, K. Ristikivi, J. Kross, mõni 21. saj luule- ja proosakirjanik
Kirjanduse õppekava rikastavad õppekäigud ja kultuuriasutuste ühiskülastused		Vähemalt ühe kirjanduse ainekava teemadega seotud haridusprogrammi, muuseumi, kunstinäituse, teatrietenduse või väärtfilmi ühiskülastus.

7. Arendatavad oskused:

funktsionaalne lugemine, kirjutamisoskus, kõneoskus, kuulamisoskus, esinemisoskus, analüüsioskus, oskus töötada algallikatega, lugemisharjumuse loomine, loomingulisuse arendamine, mälu treening, oskus tekste visualiseerida, tõsta õpilase teadlikkust kirjanduse tüvitekidest

8. Integratsioon:

on võimalik peaaegu kõikide ainetega, kuna tekstid ja loovtööde sisu hõlmab suurt osa erinevatest eluvaldkondadest.

9. Õppeaine teemavaldkonnad:

- Muistsete inimpõlvede sosin, loodusundi hingestatud maailm, animism;
- Rahva hääled lauldes, riimiline ja regivärsiline rahvalaul;
- Rahvaluule – rahvajutud, rahvaluule lühiliigid;
- Piibllilood;

- Eestlane ärkab – kultuurilugu rahvusliku liikumise ajal;
- Keele ja kirjanduse kirglik suhe – keeleuuendus, kalambuuri
- Mäss ja vastupanu kirjanduses, erinevad žanrid;
- Kirjanduslikud rühmitused “Noor-Eesti”, “Siuru”, “Tarapita”, “Arbujad”;
- Kirev ja mitmekihiline tänapäev;
- Eesti autorite looming

(K. J. Peterson, Fr. R. Faehlmann, Fr. R. Kreutzwald, J. V. Jannsen, L. Koidula, C. R. Jakobson, J. Hurt; J. Liiv, A. Kitzberg, M. Under, Fr. Tuglas, J. Aavik, A. Gailit, A. H. Tammsaare, A. Alliksaar, H. Visnapuu, A. Kivikas, B. Kangro, K. Lepik, B. Alver, K. Ristikivi,

P.-E. Rummo, J. Kaplinski, J. Viiding,

T. Önnepalu, I. Hargla, D. Kareva, K. Ehin, Contra, S. Henno, C. Pihelgas, K. Riismaa, J. Kross jt)

10. Eeldatav õpitulemus:

- õpilane on läbi lugenud 9. klassi lõpuks vähemalt 10 -12 eakohast eri žanris väärtkirjandusteost;
- loeb kirjandusteksti ladusalt, mõtestades ning väärtustab lugemist;
- oskab tutvustada loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrrelda teost mõne teise teosega;
- suudab jutustada loetud teosest kokkuvõtvalt, järgides teksti sisu ja kompositsiooni, oskab teost analüüsida;
- oskab loetu põhjal kirjutada kirjanit või täita loovülesandeid

11. Kontroll ja hindamine:

- Toimub järjepidevalt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- Loovtöid hindab õpetaja tavaliselt ühe hindega;
- Trimestrihinne kujuneb nii suuliste kui ka kirjalike vastuste (tunnikontrollid, kontrolltööd, loovtööd, ettekanded, kõne, lugemiskontrollid vm) põhjal;
- Igal õpilasel peab trimestri lõpuks olema vähemalt 3 hinnet, sh tehtud kõik arvestuslikud kontrolltööd, lugemiskontrollid, esitlused, esitatud olulised loovtööd, täidetud töövihiku ülesanded;
- Aastahinde paneb õpetaja trimestrihinnete põhjal

12. Põhimõisted: romaan, novell, jutustus, luuletus, haiku, sonett, ballaad, poeem, komöödia, tragöödia, draama, muinasjutt, muistend, müüt, regivärss, riimiline rahvalaul, kõnekäänd, vanasõna, mõistatus, impressionism, romantism, realism, ekspressionism, sürrealism, kompositsioon, žanr, animism, ökoelu, rehepaplus, allusioon, kaasitama, algrüim, assonants, alliteratsioon, parallelism, värsijalg, trohheus, jamb, stroof, värss, ood, pastoraal, folkloor, eepos, epiteet, võrdlus, metafoor, metonüümia, gradatsioon, onomatopöa, inversioon, filmikeel, kaader, kadreering, rakurss, plaan, idee, teema, konflikt, kulminatsioon, miljö, ellips, eksil, vabavärss, monoloog, dialog, repliik, prototüüp, stereotüüp, pseudonüüm, stseen, intriig, antitees, allegooria, remark, utopia, retooriline küsimus

13. Soovitav õppevara:

- P. Ratassep, K. Rannaste, K. M. Sinijärv “Labürint” – kirjanduse õpik 9. klassile + töövihik “Avita” 2016
- Priit Kruus, Kairi Kruus “Kahekõne 3” – kirjanduse õpik 9. klassile + töövihik “Koolibri” 2013
- Tervikkäsitletavat ilukirjanduslikud teosed – piiblid, romaanid, jutustused, novellid, rahvajutud, luuletused, näidendid vm
- OPIQ